

ММ i СВІТ

WE AND THE WORLD

УКРАЇНСЬКИЙ
МАГАЗИН

Nous
et le monde

Revue Ukrainienne

Editor:

M. Kolankiwsky
1071 Bathurst St.
Toronto, Ont.
Canada

35 c.

Р. 9 Листопад — NOVEMBER 1958

О, коли б ви знали, як то
прекрасно спиться на чу-
дових, знаменито досто-
сованих до мускулів ва-
шого тіла матрацах
фірми

Sealy
POSTUREPEDIC® MATTRESS

Третю частину свого життя проводить людина у своєму
ліжку, то ж годі легковажно ставитись до його вигоди!

ВИГІДНІ МАТРАЦИ І ЛІЖКА

у великому виборі знайдете в українській фірмі

ALPHA FURNITURE CO.

735 Queen St W., Toronto, Ont.

Tel. EM 3-9637

Редактор і видавець: Микола Колянківський

Адреса для редакційної й адміністративної кореспонденції (вплата грошей): М. Kolankiwsky, 1071 Bathurst St., Toronto, Ont., Canada

З М І С Т :

Туга за казкою
Помер найбільший папа
Ще про музей "Лемківщина"
в Сяноці
З темряви віків
Людина й атмосферні явища
Пояснення деяких явищ
Сім чудес стародавнього
світу
Золота нитка
Гора рідкого золота
Перша міжнародна літунська
пошта в Україні
Миклашівські дуби
"Юній четі крилатих"
в альбом
50 рецепт, щоб мати успіх
Серцеві препарати з рослин
Сучасне
Підручний інформатор

ПРЕДСТАВНИЦТВА

ARGENTINA:
"Peremoha", J. M. Campos 556
San Andres, FCNGBM (Bs. As.)
AUSTRALIA:
Fokshan Library and Book Sup-
ply, 1 Barwon St., Glenroy,
W. 9, Vic.
BELGIQUE:
Ihnat Stachij, Esneux en Liege
BRASIL:
Waldomiro Ostapiw, Cx. postal
658, Ponta Grossa, Parana.
ENGLAND:
Chumak & Co., 56, Edgware Rd.,
London, W. 2.
FRANCE:
Kolankiwskyj Mykola, 136 Bld.
St. Germain, Paris VI, c.c. 876771
DEUTSCHLAND:
Fr. M. Harabatsch, Muenchen 23,
Gundenlinden St. 13.
VENEZUELA:
Mrs. K. Kolankiwsky, Caracas,
Av. C. Acosta, Edif. Claviere
#16, San Bernardino.

ФОТО НА ОБКЛАДИНЦІ: Миклашівські дуби, що під ними та-
борував Богдан Хмельницький, ідучи на Львів (до статті на ст. 38).

* * *

Річна передплата: для Англії — 25 шіл., Австралії — 30 шіл.,
для Бельгії — 120 б. фр., для Франції — 1100 фр., для Німеччини
— 8 ДМ., для Аргентини й Півд. Америки — 1/2 арг. пезів, для
Півн. Америки, Канади і всіх інших держав — 4 кан. долари.
Ціна одного числа: 35 центів.

Ціна 1 стор. оголошень: 60 дол., пів стор. — 30 дол., чверть
стор. — 15 дол., найменше оголошення фірм — 5 дол.

Authorized as second class mail, Post Office Department, Ottawa

Свирид Ломачка

ТУГА ЗА КАЗКОЮ

(Фейлетон)

Скільки я пам'ятаю себе, від раннього дитинства, в моїй душі завжди жила якась незрозуміла туга за казкою. Ма-буть всі діти мають подібне почуття, і я не мусів би журитись з цього приводу. Якби не те, що мій дитячий вік давно минув, а туга за казками лишилась. Зайво й говорити, як заважають у житті дорослих залишки дитячих прикмет, а в дитячому віці — занадто передчасна дорослість. Але другим я ніколи не страждав, а перше... перше спричинило чимало клопоту в моїх дорослих днях, от хоч би й з Марти почавши.*)

А втім — досить про Марту. Марта була казкою не лише для мене одного, але й для інших, таких самих, як я, фантастів — і навіть не-фантастів з Конюшиною включно. Бо якщо сьогодні Конюшина думає, що він когось перехитрив, то я дозволю собі майже іронічно всміхнутись:

його казка така ж неймовірна, або ще неймовірніша, ніж моя. Дивна річ, що чоловіки так легко вірять у приємні неймовірності. Але я хочу розповісти про іншу казку, що зродилася з моєї туги й самотности, з моєї надзвичайної любови до ближнього, і яка прошуміла наді мною, як швидкий білокрилий птах, що раптом прилетить, принесе ностальгію — і зникне в безвісті...

Одного вечора, повернувшись з роботи, я застав на столі запрошення на бал, на один з тих чудових балів, що їх влаштовують купці і підприємці. Ці бали називають балами еліти. Невідомо, хто перший вжив цю вельми дискусійну в наші дні назву, і чи був за її урочистим звучанням хоч трохи урочистий зміст, але бізнесова її доцільність не підлягала ні найменшим сумнівам.

Хоч вступ на ці бали був завжди непомірно високий, вони незмінно відзначались багатолюдністю, бо ж неповажно хоч би на одному з та-

*) Див. "Прощання з Мартою", цього ж автора, "Молода Україна" ч. 42.

ких балів автоматично означала б неналежність до еліти, чого, відома річ, ні один з місцевих, скільки-небудь шануючих себе громадян, а особливо громадянок, не міг би стерпіти. Тому і я, хоч не належав до статечної верстви купців чи підприємців, теж акуратно появлявся на балах, щоправда проявляючи свою самодіяльність переважно в буфеті й барі.

Цього разу я трохи спізнився, і не мавши належного в таких випадках поступового включення в забаву, почував себе майже самотньо. Баль дзвенів усіма можливими нюансами музичних і людських голосів, а між обривками тоненьких кольорових стяжок, що безсило звисали зі стелі, в ритмах танго чи чогось подібного шаленіла еліта. Я вмовився в кутку, недалеко дверей, де вже сидів професор Саламаха, щось тихо дискутуючи з літературним критиком Занудю. Було весело, але веселість якось не прищеплювалася мені, навпаки — докучала, і я вже розглядався, як би краще пройти до бару, коли...

Але дозвольте невеличку інтермісію. Читач напевно зауважив і сам, що всі великі події у житті людей наступають тоді, коли їх якнайменше сподіваються. Так, принаймні, завжди бувало зі мною, так сталося і тепер.

Відкрились двері — і ввійшла Вона. Хай не дивує читача, що звичайний займенник "вона", всупереч грамаптичним нормам, я пишу з великої літери. Маленька літера не могла б адекватно передати того, що відчув я при появі цієї несказанно чудесної дівчини, феї у лебединобілій сукні, що принесла з собою подув запавної молодости, ностальгічну тугу за чимось неможливим...

До неї зразу підступили підприємчіві купці та промисловці, заповнюючи її увагу та запрошуючи до своїх столиків, але битий у таких справах професор Саламаха не гаяв часу. З несподіваними для нього грацією та спритом він прорвав бльокаду промисловців, і не встиг я ще як слід зорієнтуватися в чім справа, як професор галантно йшов під руку з нею в наш куток, а Зануда вже розставляв на столику пляшки та келихи.

Мені ніколи не щастило бути цікавим у жіночому товаристві, особливо коли воно включало жінку, що мені подобається. Я тримався вимушено, ніяково, навіть глупо — і головне, що це було завжди в оберненій пропорції до ступеня моєї зацікавленості даною особою. Чим більше був я зачарований, тим менше логіки і послідовності було в моїх словах і вчинках, тим глупішим був

мій загальний вигляд. Так буває з багатьма чоловіками, але це ніяка втіха чи виправдання для мене. Тож коли вона підійшла до столика, і коли професор Саламаха, з прикметною йому помпезною врочистістю представив їй мене як свого фахового колегу, професора, а Зануду як літературного критика, — я лише спромігся на якусь банальну недотепність, а Зануда розгубився цілком...

— Дуже приємно бути в науковому товаристві, — приязно сказала гостя і подивилася на нас ясними сірими очима, такими незвичайно ясними, що я зразу згадав Тичину:

Подивилась ясно —
заспівали скрипки...

І справді, у моємі серці — я відчував це з надзвичайною виразністю — вже спіляли скрипки, співали так жагуче й протяжно, на таку високу, бемольну ноту, що я на мить приплющив очі.

Але тут був професор Саламаха, мій повсякчасний протече і конкурент, особа кольоритна й красномовна, і я мусів зробити все можливе, щоб якось унешкодити його разючий вплив на дівчину. Я з тривогою бачив, як вона все дзвінкіше й дзвінкіше сміялася з його жартів, як його хитрі очі зухвало оглядали її граційну постать, її оголені алябастрово-білі плечі — і я мусів негайно

діяти. Грали вальс, єдиний танець, який я трохи міг танцювати, навчившись ще тоді, коли не був професором, і я подумав, що це для мене надзвичайна нагода, бо небезпечний конкурент, професор Саламаха, не танцював комплетно нічогосьенько. Для відваги я випив смірновки і за хвилину вже крутився у хвилях вальсу, мов на чудесній, на рожевій каруселі.

Ти розумієш, читачу, що в нашій мові не так легко знайти слова для адекватного означення тих почуттів, які бувають у крові танцівника, коли він крутиться з омріяним партнером. Мабуть найкраще буде, коли я не робитиму мізерних власних спроб, а покличу на допомогу клясиків. Отож Осьмачка, будиши у не зовсім подібній, але все ж у паралельній ситуації, згодом написав своїй партнерці незрівнянного вірша, мовляв у моїй пам'яті назавжди лишилась цей винятковий вечір

“— і твій рот,
і шаленство дівоче”.

Щодо мене особисто, то мій успіх був трохи меншим, я не можу нічого сказати про рот, але наш танець був суцільним дівочим шаленством, і за кілька хвилин я був зовсім змучений. Ми пішли надвір, де в сяйві місяця стояли лави авт, і на їх непривітному тлі я ще разючіше відчув сдухотворену

красу моєї спутниці. В моєму серці остаточно погасла вуглина запізнилої туги за Мартою, бо її заливала могутня симфонія нового, всепроймаючого почуття.

— Де ви викладаєте, професоре? — спитала спутниця, привітно дивлячись на мене сірими очима.

Ти розумієш, читачу, — о, ти напевно добре розумієш! — що в цю хвилину я не міг сказати правди. Якби я зважився сказати, де, що і як я "викладаю" — я був би знищений в її уяві власними словами. Моя рожева каруселя перестала б крутитись, моя чудесна казка луснула б, як мильна банька. Тому я зосереджено кашлянув, як належить справжньому науковцеві, і промимрив щось невиразне, надіючись, що це зійде за традиційне вже професорське дивацтво. Я був безмірно вдячний долі, що не послала їй до рук завжди біографічних фейлетонів — бо інакше ми не ходили б з нею в голубому тумані, обнявшись, як Дафніс і Хлоя. Зовсім певно, що на моєму місці тоді був би хтось інший, солідніший, як наприклад професор Саламаха. Від одної думки про це в моїй душі трагічно бренькнула розпачлива струна. І в цей час я почув:

— Чудесна ніч, професоре! Чи не гадаєте, що ми могли б проїхатися автом?

Ти всміхнешся, читачу, ти зневажливо всміхнешся, бо я тебе, мабуть, є вже власне авто. Але хотів би я побачити, як ти всміхнувся б на моєму місці. Мені здавалося, що я зненацька опинився на крихкій, на розмитій крижині, яка ось-ось розломиться у мене під ногами і я шугну в холодну чорну темінь. І не буде тоді ні зірок, ні блакитних туманів, ні Хлої. Буде кат-зна що. Скорботним зором подивився я на темні силуети авт — і раптом... раптом я побачив розкішний, щойно місяць тому куплений "Меркурій" Саламахи. Я був певен, що з властивою йому недбалістю професор залишив ключа в своєму авті. Ми вмостились на зручних сидіннях, і за кілька хвилин наш "Меркурій", розсікаючи могутніми грудьми повітря, мчав по рівній, мов стяжка дорозі. Вітер віяв нам у обличчя, лопотів якоюсь науковою літературою на задньому сидінні, а біляве волосся моєї спутниці розвівалось на вітрі, розвівалось на моєму обличчі і пахло... слово чести, воно пахло євшан-зіллям!

Але це не тривало довго. Вже на першому таки повороті я не втримав керівниці і налетів на придорожній стовп. У радіаторі щось хряснуло, заклопотіло — і ми обоє стрибнули в повітря. "Прощай, світе, прощай, зем-

В нашому Видавництві появилася

ПЕРША СЕРІЯ КОЛЬОРОВИХ РЕПРОДУКЦІЙ

творів великих українських мистців

Василя й Миколи Кричевських

Досі ніхто ще на еміграції не піднявся такого коштовного мистецького видання.

Картки (вийшло їх 4 роди) продаються по 10 центів. Постійним нашим Передплатникам дозволимо собі в найближчому часі прислати комплет 12 карток за ціну одного доляра. Всіх принагідних Читачів журналу просимо слати до нас замовлення, пересилаючи одночасно гроші.

Картки видані у формі поштівок, з дискретними поясненнями по другому боці в англ. мові, що це твори українських майстрів. Тематика: Вид на Сену і Нотр-Дам у Парижі, Венеція — гондолі, Українська хата, Рожі (троянди).

Якщо знайдемо підтримку в наших Читачів і якщо розійдеться цей перший наклад, випустимо наступну серію, а в ній репродукції творів нашого великого майстра Олекси Грищенка, від якого маємо вже згоду на видання.

Замовлення просимо слати на адресу:

"MY I SVIT"

1071 BATHURST STREET, TORONTO, ONTARIO, CANADA

ле " — блискавично майнули в моїй свідомості слова великого пророка, коли я еліптичною дугою спускався в придорожний рів. Біла сукня моєї спутниці парашутом зсіла поруч. Земля гойдалася в моїх очах, мов океанська хвиля, то підіймаючись до обрію, то знов спадаючи. Я помацав мої щелепи. Вони були неначебо на місці. Рукі й ноги стирчали також. Я підвівся, клянучи всесвіт, і поспішив до дорогої спутниці. О, доленько, вона була ні трохи не ушкоджена, але в якому несказанному, якому жалюгідному стані була її розкішна біла сукня! Я присів біля неї напочіпки й не тямлячи себе з жалю, забелькотів:

— Хлоє, кохана Хлоє! Слово чести, я не хотів... Я просто не збагну, що сталося"

Вона глянула на мене сірим, ще мить тому ласкаво розпроміненими, а зараз повними ненависти очима. Зміїна усмішка сповзла з її прекрасних уст:

— Ех, ви, нещасний, нікудишній ви філософе! Не здатні ви утримати дурного

колеса! А ще й патякасте — Хлоя, Хлоя! Ніяка я не Хлоя, зрозуміли? Ось приїде поліція — і що я їм скажу? Що скажу я своєму чоловікові, який лежить у шпиталі на приступ серця?

— Але ж я...

— Але ж ви, — перекривила моя спутниця, підводячись на ноги. Вона хотіла ще щось говорити, але за поворотом уже з'явилося поліційне авто.

Розповідати далі, читачу?

Це вже був не фейлетон, а протокол. Нас безпечно привезли до міста в новісенькому поліційному "крузері" і скерували кожного, куди потрібно. По деякому часі, приблизний і з порожніми кишнями, я знову з'явився на балах еліти, але Хлої вже більше не бачив. Хто вона, кому світять тепер її очі, чиє серце тріпоче у такт з її серцем? Не знаю — і не треба знати. Замнем для ясности. Це ж було не що інше, як любов до ближнього, як неказана туга за казкою. Розумієте: туга за казкою...

Якби ж остання!

ВІДПОВІДЬ МИСТЦЯ

Запитали великого маляра Бернарда Буффета: — Коли б так загорівся Лювр (паризький музей, де зібрані найбільші мистецькі шедеври світу), то які картини ви рятували б в першу чергу?

— Ті, що були б найближче дверей! — відповів Буффе.

ПОМЕР НАЙБІЛЬШИЙ ПАПА

Пій XII вже за свого життя увійшов в історію і залишиться в ній як один з найбільших, мабуть найбільший голова Кат. Церкви. Його смерть наповнила смутком усіх людей доброї волі, не зважаючи на їх визнання. Ще ніколи не бачив Рим такого величавого похорону і ніколи ще не висловлено Ватиканові стільки виявів симпатії і співчуття, що напливали від протестантів, мусулман, будистів, жидів і т. д.

Для всіх він був "папою миру", мимо того, що краще від інших папів знав війну, бо був свідком двох найбільших воєн світу, і мимо того, що не заперечував потреби війни — як скрайнього засобу оборонити свободу народів і справедливність.

Дещо з біографії

Євгеній Пачеллі, майбутній папа, народився 2 березня 1876 р. в Римі. В його роді було багато предків, що служили в папських урядах тоді, коли ще папи виконували світську владу. Дід Євгенія Маркантоніо Пачеллі був міністром внутрішніх справ Ватикану за панування папи Пія IX. Він заснував відомий в усьому світі часопис-офіціоз "Оссерваторе Романо". Жив 102 роки. Батько Філіппо був консисторіальним адвокатом і виступав у канонічних процесах перед церковними трибуналами. Брав участь в італійському політичному житті. Старший брат Євгенія,

Франческо, був також адвокатом і підготовляв Латеранський договір, що в 1929 році поклав кінець незгоді поміж Ватиканом й італійською державою. Дві сестри Євгенія були одружені — одна за директором шпиталю, а друга за командиром шляхетської гвардії.

Мати Вірджинія, з дому Граціозі, вщепила глибоку побожність в серця дітей. З десяти років Євгеній мріяв стати священником. Незвичайно талановитий, одержав священничі свячення на 22 році життя і тоді вже "Оссерваторе Романо" пророкував йому високу кар'єру. З професури канонічного права в Апполінарській Академії його швидко покликають на службу в Конгрегації церковних справ. Там він допомагає кард. Гаспаррі в кодифікації канонічного права. В 1913 році іменують його секретарем Конгрегації церковних справ, а в 1914, коли кард. Гаспаррі обіймає уряд державного секретаря, о. Пачеллі стає під-секретарем.

У цій ролі він бере участь у редакції великого мирового проєкту, що ним папа Венедикт XV намагається зупинити в 1917 році страхоття першої світової війни. Після цього папа іменує Євгенія Пачеллі апост. нунцієм у Баварії з титулом архієпископа. Тоді то Пачеллі вивіднує аудієнцію в цисаря Вільгельма II і просить його погодитись на мир. В Мюнхені застає його тимчасовий комуністичний переворот. Коли озброєна ватага

вломилась до будинку нунціятури, їй назустріч вийшов архиеп. Євгеній Пачеллі. Побачивши спрямовані до грудей підстоли, він усміхнувся і сказав лагідно: "Ви находитесь на екстериторіальній посілості. Ніколи не є розумно вбивати дипломата". Ватага забралась, не заподіявши ніякої шкоди. З 1924 року архиеп. Пачеллі є нунцієм у Берліні і тоді довершує надзвичайної речі: заключає конкордат між Ватиканом і Німеччиною, що дає широкі права Кат. Церкві навіть у протестантській Пруссії. В роки після війни він заприязнився з Ахілем Ратті, що був нунцієм у Варшаві і згодом засів на римському престолі, прибравши ім'я папи Пія XI. Коли кардинал Гаспаррі не міг уже виконувати функції державного секретаря, заманий недугою, його пост перебрав в лютому 1930 року Євгеній Пачеллі, вміжчасі іменований кардиналом.

По смерті папи Пія XI кардинал Пачеллі повинить функції кардинала - камерленго, тобто адміністратора Церкви під час опорожненого престолу. Після цього Кардинальська Колегія обрала його папою в третьому голосуванні, роблячи вибір з традиційного звичаю, що державний секретар ніколи не був вибраний папою.

19 років понтифікату

Сам себе прозвав папа Пій XII "борцем за мир". Весь його понтифікат, що почався напередодні другої світової війни, був епохою боротьби. Після кривавого збройного конфлікту, настав час "холодної війни", війни в Кореї, воєнних дій на Да-

лекому і Близькому Сході. Для Кат. Церкви — це був час завзятої боротьби з комунізмом. Т. зв. "мовчазна" Церква поза залізною завісою кривавилась, даючи нові й нові гекатомби мучеників: 50 мільйонів католиків залишилось під комуністичним володінням.

Ніхто з римських папів не уділив стільки приватних і публічних авдієнцій, як папа Пій XII. За час свого панування папа Пій XII іменував 56 кардиналів. За його понтифікату відзначено в 1950 році "святий рік", що стягнув до Риму мільйони прочан. Тоді теж папа проголосив догму Внебовзяття Пречистої Діви з тілом і душею, яку Східна Церква визнавала від довгих століть. Марійський рік був відзначений тисячами церковних обходів і був великою обивною духа всього католицького світу. За час свого панування проголосив папа Пій XII 41 енцикліку, в цьому 8 енциклік присвячених проблемі миру. Виголосив безліч промов на всі актуальні теми. Канонізував 33 святих, в цьому і свого великого попередника папу Пія X, — першого канонізованого папу від 200 років.

Великий ерудит, він забирав авторитетне слово в усіх ділянках знання. Говорив плінно семи мовами, крім цього частинно знав ще 10 інших. На старості літ вивчав ще російську й арабську мови.

Називано папу Пія XII "модерним папою". Він був перший, що користувався електричною машинкою до голення, що писав на машинці свої промови, що — будучи державним секретарем — їздив літа-

ком, що побував в Америці, що користувався в розмовах телефоном (його попередник папа Пій XI дозволив в себе заinstallювати телефон, але ніколи не уживав його), що промовляв через радіо, що цікавився телевізією. Він перший зірвав з традицією й іменував кардиналами більшість не-італійців.

Життя і смерть святого

Життя папи Пія XII було таке святе, що він — як загально думають — буде дуже швидко проголошений святим.

Відомо, що мав він дві візії, сдиу в 1950 році, а другу в 1954 році, під час своєї важкої недуги. В 1950 році папа бачив те саме явище, що й діти у Фатімі: "танцююче сонце". В 1954 році появилсь йому Христос. Цю вістку зрадив був один з високих церковних достойників пресі і папа її потвердив. Це сталось 2 грудня 1944 року. Того ранку сказав папа Пій XII: "Сьогодні я бачив Спасителя!".

На два роки перед смертю папа Пій XII написав олівцем, на відворотній стороні старої коверти тестамент такого змісту:

"Помилуй мене, Господи, у великому Твоєму милосердю". Ці слова я сказав у хвилині, коли, дрижучи, приймав вибір на Найвищого Архирея, свідомий, що на це не заслуговую, ці слова повторюю також сьогодні з тим більшим пересвідченням, бо освідомлюю собі мої слабості й помилки, які я вчинив впродовж такого довгого понтифікату, в таку важку епоху, яка виявила моєму розумові ще ясніше мою недосконалість і негідність.

Покірно прошу вибачення в

тих, що їх я міг образити чи згіршити моїми вчинками і словами. Прошу тих, кого це стосується, не турбуватися ні не трудитися будувати будь-який пам'ятник, що був би спомином по мені. Досить, що мої бідні смертні останки будуть звичайно зложені на посвяченому місці, яке мені буде тим більш любе, чим темніше.

Я не маю потреби просити про молитви за мою душу. Знаю, якими численними є ті звичайні вияви апостольської віри й побожності вірних, що їх жертвуются за кожного померлого папу. Не маю також потреби залишати якогось "духового тестаменту", як це мають звичай робити праведні прелати, бо численні вчинки і промови, до яких змушував мене мій уряд, є достатніми, щоб знати мою думку про різні релігійні і моральні справи. Це сказавши, визначую моїм загальним спадкоємцем святий Апостольський Престол, від якого я одержав стільки, як від дуже люблячої матері."

Підписано: Пій П. П. XII
15 травня 1956.

Великі папи

Ми назвали в заголовку Пія XII найбільшим папою. Щоб освідомити собі його велич, слід згадати тих папів, що записані в історії як великі.

Св. Григорій VII, який панував в рр. 1073-1085. Він впровадив безжениість духовенства в римській Церкві. Свого противника, німецького імператора Гейнриха IV заставив три дії покутувати при брамі замку в Каноссі, заки прийняв його на авдієнцію.

Лев X (1513-1521), який викляв Мартиня Лютера.

Григорій XII (1572-1585), який впровадив "григоріанський" календар, що ним користуємось нині.

Пій VII (1800-1823), який 5 років перебував ув'язненій Наполеоном за те, що спротивлявся його розводіві і новому подружжю з Марією-Люїзою.

Пій IX (1846-1878), який в 1870 році втратив посілости Ватикану, що їх родина Савоїв приєднала до італійської держави. В 1854 році він проголосив догму про Непорочне Зачаття Преч. Діви, а в 1870 здефінював догму про непомильність папи.

Лев XIII (1878-1903), великий знавець суспільних проблем, автор енциклік, які висловили концепцію суспільного ладу, побудованого на засадах Христової науки та дали християнську розв'язку робітничого питання.

Пій X (1903-1914), який зреформував римську курію, розбудував Ватиканську бібліотеку й архіви та осудив доктринальний модернізм.

Венедикт XIУ (1914-1922), що за його понтифікату вибухла перша світова війна, яку він просто розпухливо намагався здержати. В міру сил і засобів допомагав жертвам війни. Його також називали "папою миру".

Пій XI (1922-1939), що поладнав спір з Італією, заключивши Лятеранський договір. З того часу папа перестав бути "в'язнем Ватикану", як це було в часі між 1870 і 1929 роком.

Тривалість володіння папів

Немає докладних даних ні про вік, ні про час тривання понтифікату перших папів.

Святий Петро кермував Христовою Церквою біля 5 років в Антіохії і 25 років в Римі. Приблизно тривало це разом 30 років. Є повір'я, що ніхто з папів не пануватиме довше, як св. Петро. Але папа Пій IX сидів на римському престолі 31 років, 7 місяців і 22 дні. Його наступник Лев XIII володів 25 років і 5 місяців, Пій VI — 24 роки, 6 місяців і 14 днів, Пій VII — 23 роки, 5 місяців і 6 днів. Черговим щодо часу тривання понтифікату був Пій XII.

Найкоротше в історії Церкви панував папа Степан II, що помер в два дні після вибору. Урбан VII володів тільки 13 днів, Боніфатий VI — 15 днів, Целестин IV — 17 днів, а Дамаз II — 23 дні. В загальному на всіх 261 папів — 10 володіли менше одного місяця, 44 — менше одного року, 22 між одним і двома роками. Рік 1276 бачив аж чотирьох римських папів.

Більшість папів вибрано на цей найвищий уряд після закінчення їх 60 року життя. Найстаршим вибраний був папа Агатон, бо у віці 104 років (він все ще володів від 678 до 681 року). Чимало було вибраних по 80 році життя.

Останніх папів вибрано в такому віці: Пія IX на 54 році життя, Льва XIII і Пія X на 68-ому, Венедикта XV на 60-му, Пія XI на 65-ому і Пія XII на 63-му.

Як довго вибрано папів?

Не завжди вибір нового папи відбувався легко. Конкляве, що вибрало Григорія X тривало 2 роки і 9 місяців. До ХVIII ст. майже всі конкляве тривали багато місяців. Конкляве, яке вибрало папу Миколу IV в 1288

році, перервала чума, від якої померло 6 кардиналів. Тільки один кардинал залишився в палаті. Скрізь позапалювано вогни, щоб прочистити повітря. Опісля, того єдиного, який залишився був в конкляве, вибрано папою. Ще в XIX ст. конкляве, яке вибрало папу Григорія XVI тривало 56 днів. Натомість Пія IX обрано всього після 56 годин.

Похвала папі Пієві XII

Численні великі люди висловились з найбільшим признанням для померлого папи.

Пій XI, його попередник, почувши проповідь кард. Пачеллі, яку він виголосив в п'ятьох різних мовах на конгресі католицької преси, сказав: "Це справжній п'ятидесятний проповідник" (алюзія до зіслання на Апостолів св. Духа в свято П'ятидесятниці, що дав їм дар проповідувати різними мовами).

Вільгельм II — останній німецький цісар, сказав: "Цей молодий нунцій є досконалим моделю церковного достойника".

Муссоліні, почувши різдвяну промову папи Пія XII в 1941 році, крикнув: "Це ж страшно! З п'яти тем, які він порушив, бодай чотири були звернені проти диктатури!"

Черчіл, вийшовши з першої аудієнції в Пія XII, сказав: — "Це незвичайна особистість! Ця

зустріч варта закурити найкращу цигару! — додав шуткуючи, але закурити відважився аж на подвирі".

Сталін сказав колись зневажливо до Черчіла в Тегерані: — "Скільки ж то дивізій має папа?" Коли Черчіл розказав це папі, він відповів: — "Мої дивізії в небі!"... **

Дуже багато зробив папа Пій XII для Української Кат. Церкви. Він створив, всупереч традиційній практиці, дві українські митрополії поза межами України й на території інших католицьких провінцій, кілька епархій й екзархатів та іменував число єпископів непропорційно велике у відношенні до кількості українських католиків на еміграції. Правною і фінансовою допомогою Апост. Столиці користувались українські емігранти, без уваги на їх гіршовизнання.

Хто ж з-поміж нас в обличчі втрати Великої Людини і Праведника, не вміє все таки забути неправильно адресованого звернення папи Пія XII "до народів Росії" (цю похибку, до речі, папа Пій XII признав і направи́в), до того стосуються слова його тестаменту: "Покірно прошу вибачення в тих, що їх я міг образити чи згіршити моїми вчинками і словами"...

М. К-ий

ЦІКАВО ЗНАТИ, ЩО...

...в експериментальних американських ракетах вмістили дріжджі, щоб прослідити вплив космічного проміння на живі організми.

...професор Кутольо з Неаполя сконструював пристрій, який виробляє штучне місячне світло на висоті 60 кілометрів над Землею.

Проф. Лєв Гєц

ЩЕ ПРО МУЗЕЙ “ЛЕМКІВЩИНА” В СЯНОЦІ

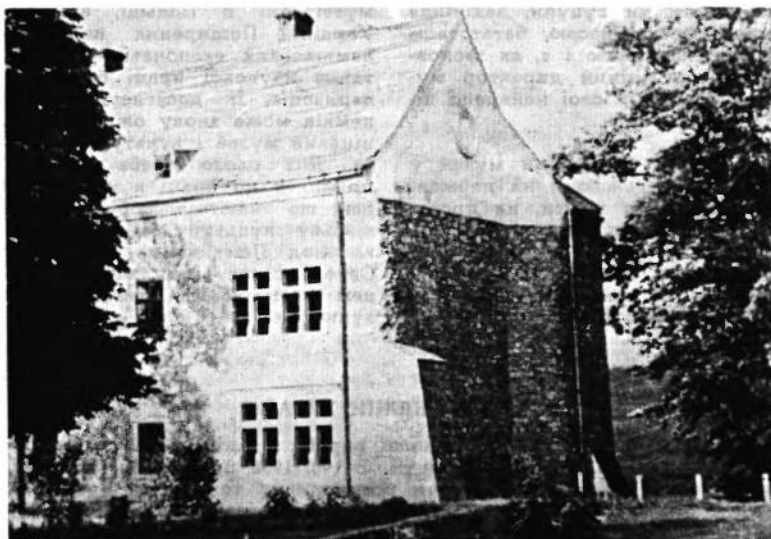
Музей “Лемківщина” в Сяноці за час свого п'ятнадцятилітнього існування відіграв велику роль в розвитку культурного й наукового життя на Лемківщині. Музей розбудив серед українського населення велике зацікавлення своєю культурою. Не було села чи містечка, з якого до музею не надходили б цінні експонати. Вся лемківська молодь і старші радо відвідували музей у свята, а навіть і в звичайні дні, і вперше захоплювалися тут скарбами своєї культури.

Незважаючи на неможливість і освітнє занедбання, лемки цікавились музеєм, дбали про нього і гордились ним. Побіч інших українських освітніх та культурних установ на Лемківщині музей займає перше місце. Він швидко стає осередком не тільки культурної але й наукової праці. Тут відбувались наукові з'їзди українських музейників Перемишля, Стрия, Самбора, Коломиї, Рави Руської, Бережан, Яворова, Сокаля, Угати́на, Тернополя і центральних музеїв Львова. Такі з'їзди давали змогу обміну думок і досвіду, створювали атмосферу праці. З досвіду “Лемківщини” користали інші музеї. Він був також безпосереднім поштовхом для створення в Сяноці — в чотири роки після його заснування — польського “Музеум земі Сяноцкей”. З фондів обидвох

музеїв створено тепер один державний музей.

Музей “Лемківщина” своїми багатими фондами викликав велике зацікавлення також серед працівників науки. Тут приготовляно наукові праці, про побут, археологію і будівництво, ношу і звичаї, іконописне мистецтво, архів документів, нумізматикку і вперше з музеїв Галичини засновано тут відділ старих тканин. Про кожну з цих ділянок лисєла прєса не тільки в краю, але й закордоном. М. ін. докладні дані про музей помістив у 1937 р. німецький журнал “Мінерва”, що виходить у Берліні-Ляйпцігу. Видано три томи бібліотеки “Лемківщина”, в яких були надруковані праці про історію і розвиток лемків. З часом музей став поважною науковою установою, з якої користали наукові працівники Праги, Берліна, Львова, Варшави, та інших наукових осередків. М. ін. матеріали музею використані в таких працях: “Іконостасіс” д-ра Я. Константиновича, “Шкільництво на Лемківщині” проф. Филипчака, а д-р Фальківський і Пашницький опрацьовують тут границі Лемківщини на підставі мови лемків.

До важливих наукових досягнень музею треба зарахувати також відкриття мною двох історичних вікон замку в Сяноці, про які перед тим ніхто не

Замок у Сяноці, де приміщений Музей "Лемківщина" (фото надіслане автором статті для "Ми і Світ").

знав. Який великий був вплив культурної праці музею свідчить хоч би те, що він на власні кошти провів консервацію та відновив цей замок.

Крім того, музей вів широку освітню акцію, влаштовуючи відчити та виставки, а також виїзди за експонатами у всі закутки Лемківщини.

В 1939 році музей "Лемківщина" влаштував велику виставку своїх експонатів у музею ім. Шевченка у Львові, яку, на жаль, тодішня влада закрила, додаючи в цьому факті прояв "небезпечної" політики. Довкола музею створилась творча атмосфера, яка впливала корисно на середовище і заохочувала до культурної й наукової праці.

Музей став осередком праці ентузіастів різного віку і професії, які весь вільний час безкорисно присвятили розвитку рідної культури. Тут згадаю тільки найбільш заслужених: проф. Ірина Добрянська, — етнограф, збирач і консерватор, д-р Франц Коковський — популяризатор досягнень музею, о. Степан Венгринович — збирач і секретар, проф. Іван Флюнт, який багато допоміг при організації музею.

Сердечний жар до рідної культури дав нам силу видержати п'ятнадцять років безперервної праці серед злиднів і подвигів. Культура лемків, які належать до підгірських карпатських українських племен,

як бойки чи гучули, захопила мене своєю красою, багатством і оригінальністю і я, як засновник і незмінний директор музею, віддав їй свої найкращі літа і сили.

Сьогодні об'єднаний музей у Сяноці, незважаючи на державні дотації та штати, не проявляє більшої діяльності, ані не веде майже ніякої праці над сивчинням лемківської культури, хоч має найбільші її фонди, яких нема в жодному іншому

музеї ані в Польщі, ані на Україні. Поширення виставки лемківських експонатів, розгортання наукової праці та популяризація її досягнень серед лемків може знову оживити сяніцький музей і культурне життя. Для цього треба було б прийняти до праці в музеї людей, що знають і люблять лемківську культуру. Щойно тоді клейнод Лемківщини, музей у Сяноці, стане знову живим серцем лемківської регіональної культури.

СКЛО В КНЯЖІЙ УКРАЇНІ

Довгий час вважали, що скляні вироби в Київській Русі не виготовляли, а привозили з Візантії. В 1907-1908 рр. український археолог В. В. Хвойко, проводячи розкопки на тому місці, де нині стоїть будівля історичного музею, знайшов рештки стародавньої гуті. Але він не встиг скласти опис своєї знахідки і підтвердити, що в Київській Русі робили скло.

Це пошастило здійснити старшому науковому співробітникові інституту археології Академії наук В. А. Богусевичеві. Проводячи в 1950 році розкопки Новгородського торговельного двору в Києві, на Подолі, він відкопав рештки майстерні з глинобитними стінами.

Наприкінці квітня 1951 року на території Митрополичого саду-заповідника Києво-Печерської лаври прорвало водогінні труби, внаслідок чого стався обвал старих підземних ходів. В розрізі однієї з ям відкрилася стародавня стіна, яка за характером кладки і розміром цегли належала до XII століття. Так випадково знайдено рідкісний пам'ятник.

В. А. Богусевич не обмежився самою цією знахідкою: він вирішив з'ясувати, що сховано за цією старовинною стіною. Розширивши зону розкопок, археолог за чотири метри на схід од підвалини давячої стіни розкрив дві зруйновані виробничі споруди. Вони були складені з половинок цегли, глини та шиферних плит. Багато які цеглини вкриті шаром різнокольорового переплавленого скла. В руїнах цих споруд виявлено багато великих і малих злитків скла.

Головною продукцією лаврського скляного виробництва була смальта. Знайдена тут смальта має ті самі кольори, як і та, що входить у мозаїчні оздобы Софійського собору: біла, чорна, жовта, блакитна, синьо-лінійова, червоно-бронзова і лінійова. Розкопки В. А. Богусевича незаперечно встановили, що в княжій Україні вироблялося скло.

3 ТЕМРЯВИ ВІКІВ

Розвідники сивої давнини

У глибоке минуле, віддалене від нашого часу багатьма десятиками тисячоліть, сягають найстародавніші ступені людства. Де б не жила людина, всюди в землі збереглися сліди її життя, рештки її праці: стійбища мисливців і рибалок кам'яного віку, селища землеробів і скотарів бронзового віку, міста залізного віку. Вчені-археологи розшукують такі місця і розкопують усе, що збереглося в них.

Археологи навчилися допитувати кожну древню знахідку — кременне знаряддя, глиняну посудину, кам'яну сокиру, залізний меч — про все, що вони здатні розповісти: про людей, які їх створили, про суспільства, які ними користувалися.

Значення речових пам'яток тим важливіше, що для найбільш ранніх періодів історії людства вони є єдиними свідками минулого, бо письменства тоді ще не було: воно виникло порівняно недавно. Історія людства налічує не менше 300-400 тисяч років, а письменство з'явилось лише близько 5 тисяч років тому.

У древній Ольвії

Багато стародавніх міст відомо на території України. Одно з найцікавіших серед них — Ольвія, антична держава у північному Причорномор'ї. Протягом тисячі років — від VI століття до нашої ери до IV століття нашої ери (2.500-1.500 років тому) — Ольвія відігравала

дуже важливу роль в історії нашого Півдня.

Племена й народи, які жили тоді на території нинішньої України, перебували, значною мірою через посередництво Ольвії, в тісних відносинах з античними народами Середземномор'я, перш за все із стародавніми греками.

Столиця Ольвійської держави являла собою добре впорядковане місто. Засновники Ольвії обрали місце на правому березі Бугського лиману (біля нинішнього села Парутиніе Очаківського району Миколаївської області). Звідси всього кілька годин плавання до гирла річки Південний Буг (греки називали його Гіпанісом) та до гирла Дніпра (старозинна назва його — Бористен), якими греки з торговою метою проникали вглиб країни — до скитів, сарматів, а також стародавніх слов'ян, що жили в лісостепових областях нинішньої України. Торгівля ж мала для Ольвії першорядне значення.

Приблизно четверта частина міста — так зване Нижнє місто — була розташована у формі емпіатеатру біля самої гавані. Основна ж частина території — Верхнє місто — знаходилась на 40 метрів вище рівня води. Вдовж міських границь — балок і берега лиману були зведені високі й міцні кам'яні оборонні стіни завтовшки 3-4 метри та башти, які перетворили Ольвію в неприступну фортецю.

Територію міста густо забудовано жилими будинками, храмами, майстернями ремісників, господарськими будівлями. Правильне планування, чудові будинки в стилі старогрецької архітектури надавали Ольвії привабливого вигляду.

При розкопках відкрито багато міських кварталів. Більшість жилих будинків змуровано на кам'яних фундаментах з сирцю (висушених на сонці цеглин), і тому вони дійшли до наших днів у дуже поганому стані. Краще збереглися будинки з каменю, що належали заможним городянам.

Відвідаймо руїни кількох таких будинків. Вхід з вулиці веде (іноді через сіни) у двір, що займав тут центральне положення. По боках його знаходились приміщення: жили, господарські, парадні залі. В багатих будинках двір прикрашався рядами колон, за якими залишалися неширокі галереї — портики.

Стіни будинків штукатурили й фарбували. Двори та портики забруковували каменем, а в багатих будинках — мозаїкою — різнобарвною морською ринню, з якої викладали візерунки і навіть цілі картини. Підлоги в приміщеннях були земляними, глинобитними, їх вкривали килимами та цинівками.

Увага: агора!

За останні роки інтерес до Ольвії став ще більшим завдяки тому, що в центрі Верхнього міста виявлено агору — головну міську площу. Це — перша агора, відкрита археологами в нашому Причорномор'ї.

В її північній частині були розташовані культові споруди.

Бже знайдено рештки трьох храмів, двох вітарів, кількох жертovníків У-УІІ століть до нашої ери.

Західну і східну сторони агори займали ринки. Тут знаходилися торгові ряди, де продавали вина, олію, тканини, посуд, прикраси та мистецькі вироби. В деяких підвалах лавок знайдено амфори — високі дворучні посудини з загостреним дном для зберігання вина й олії. Вони стояли в земляних заглибленнях так, як їх поставили туди 2400 років тому. Цікаво, що при розкопках торгових рядів виявлено кілька тисяч мідних монет, які під час риночної штюхантини іноді губили і торговці і покупці.

В районі храмів відкрито цистерну ґрушовидної форми завглибшки 8 метрів. Її влаштували близько 2300 років тому для зберігання питної води. Будівництво цистерни обійшлося без каменю: земляні стінки її оштукатурено вапном з домішкою дрібно потовчених черепків посуду й уламків черепиці. Незважаючи на простоту будови, цистерна функціонувала близько 150 років. Коли у ІІ столітті вона стала непридатною, її перетворили на сміттеприймач.

Це "сміття" виявилось для археологів цілком унікальним. У ньому, зокрема, знайдено глиняні обпалені теракоти, які зображали шанованих в Ольвії богів і богинь. При розкопках цистерни виявлено понад три тисячі фрагментів теракот. З них вдалося склеїти повністю чи частково понад шістьсот, що зображали Деметру, Атеїну, Аполлона та інших богів.

Чи ви вже висловили свою думку, кого вибрати

“МІСС УКРАЇНОЮ”?

Всі Передплатники і Читачі “Ми і Світ” становлять Жюрі нашого Конкурсу. Передплатники можуть зголосити свою кандидатку листом, не вирізуючи купонів. Таке зголошення є однозначне з надсилкою 6 купонів. Натомість усі принагідні Читачі мусять надіслати купони.

У нас є ще деяка кількість журналів з купонами. На бажання можемо їх вислати, але тільки після попереднього надіслання грошей (по 35 центів за один журнал).

Реченець реєстрації купонів минає 5 грудня. Фото вибраної “Місс України” появиться в січневому числі журналу.

Повідомляємо, що дві зголошені кандидатки на “Місс Україну”, пп. Ріта Париюк та Євгенія Гнатик вміжчасі одружилися. Складаючи їм найщиріші gratulacii, одночасно проголошуємо недійсними віддані на них голоси, бо “Місс Україна” мусить бути неodrуженою.

Великою подією при розкопках агори були знахідки мармурових плит (або їх уламків) з вирізьбленими на них написами старогрецькою мовою. Написи знаходять порівняно рідко, а тут їх виявилось понад сорок. Це переважно декрети ольвійських властей У-УІІІ століть до нашої ери про торгові пільги купцям інших міст за їх заслуги перед ольвійським купецтвом.

Немало було в Ольвії громадських будівель різноманітного призначення. У написах згадуються еклесіастерій — будинок народних зборів, що був одночасно і місцем обміну чужої валюти на ольвійські гроші, театр, гімнасій (навчальний заклад для юнацтва), іподром для кінних змагань тощо. Ці споруди належить ще розшукати й розкопати.

Добре було організоване в Ольвії водопостачання. Із спеціально виготовлених глиняних труб і обтесаних кам'яних плит з видовбаним жолобом прокладались під бруківкою водопровідні канали, що постачали питну воду з місць, де були джерела і спеціально влаштовані водоймища. У кожному більшому значному будинку знаходилась кам'яна чи земляна цистерна з зацементованими стінками, куди надходила вода з каналів.

Ольвійський намогильник

Культура праці ольвійських архітектів і будівельників, каменотесів і штукатурів стояла на високому рівні. Те саме слід сказати і про ремісників. Розкопки відкрили залишки цілого ряду гончарських майстерень, де виготовляли черепицю, сто-

ловий та кухонний посуд, великі посудини, що правили за тару — піфоси й амфори.

В Ольвії виявлено кілька ливарних майстерень і кузень, де виготовляли залізні, мідні й бронзові знаряддя праці, предмети домашнього начиння і зброю, мідні дзеркала, прикраси для жінок — серги, браслети, підвіски для намиста тощо. Знайдено також залишки виробного, ткацького, рибозасолювального та інших виробництв.

Велику роль в Ольвії відіграла торгівля як з грецькими державами Середземномор'я, так і з місцевими скитськими, сарматськими та старослов'янськими племенами. У Грецію продавали хліб, рибу, худобу та багато інших товарів, а також рабів, а звідти привозили вина, олію, тканини, предмети розкоші, твори мистецтва.

Певну роль відігравало для греків і сільське господарство — землеробство, скотарство, рибальство, виноградарство, яким, проте, займалися не стільки городяни, скільки населення навколишніх районів.

В останні роки широко провадяться розкопки поселень, городищ і могилиників ольвійського оточення. Це дає матеріал для вивчення життя племен, що перебували в найтісніших відносинах з Ольвією.

Поряд з розкопками міста, провадяться також розкопки ольвійського могилиника, де вже відкрито понад 2.000 поховань. Тут були прості могили у вигляді прямокутних земляних ям, і підбійні — типу катакомб, і склепи, серед яких деякі зроблено у вигляді кам'яних усипалень.

При розкопках могил знаходять численні предмети, які, за тогочасним повір'ям, нібито давали небіжчикам змогу існувати в потойбічному світі: вино і воду, олію і м'ясо, посуд, зброю тощо.

Неоднаковою була доля міста у різні періоди його історії: часи процвітання нерідко змінювались кризою, занепадом. Це, ясна річ, позначалось і на розмірах міської території, і на будівництві, і на всіх інших сторонах життя Ольвії.

Як провадяться розкопки

Як то археологи розкривають великі міста, поселення, могильники?

Намічену до розкопки площу розбивають на сітку квадратів, кожний з яких дістає свій порядковий номер. На всій площі квадрата штиковою лопатою скопують на всю її глибину (близько 20 сантиметрів) верхній горизонт ґрунту. З нього вибирають абсолютно всі уламки посудин, черепиці, металевих і костяних виробів, монети, кістки тварин тощо і сортують усе це на робочому майданчику. Решту землі викидають за борт квадрата.

Потім по черзі скопують другий, третій і далші горизонти

землі, одночасно відбиваючи і класифікуючи знахідки.

Якщо виявляють будівлі, землянки, будинки тощо, — їх не зачіпають, доки не вдасться розкрити їх повністю. Для цього доводиться прирізувати сусідні квадрати, які заглиблюють у тому ж порядку до відповідного рівня.

Товщина культурного шару на кожному городищі буває різна, залежно від тривалості його існування.

Увесь процес роботи археологів, усі знахідки старанно фіксуються в щоденниках, на фотознімках, кресленнях, рисунках і т. ін. Потім археологи гивчатимуть добути матеріял, визначатимуть кожну знахідку, — де, як і коли зроблено ту чи іншу посудину, кам'яний чи металевий предмет, — відновлюватимуть у кресленнях зруйновані частини відкритих будівель.

На кінцевому етапі досліджень археологи прагнуть уявити собі заняття жителів, характер їх виробництва, будову міста, картину суспільного й культурного життя.

Так з темряви віків воскресают історична доля, життя, культура одного з найбільш значних старинних міст Українського Причорномор'я. Л. С.

НАМ ПРИКРО ПОВІДОМИТИ, ЩО МИ БУДЕМО ПРИМУШЕНІ ПОМІСТИТИ В ЖУРНАЛІ ПРИЛЮДНИЙ ЗАКЛИК ДО ТИХ ДОВЖНИКІВ, ЯКІ ЗІГНОРУВАЛИ ДВА НАШІ УПІМНЕННЯ ВИРІВНЯТИ ЗАЛЕГЛОСТІ. НА ЖАЛЬ, МУСИМО ЗРОБИТИ ЦЕ Й З ТИМИ, ХТО ЗМІНИВ АДРЕСУ Й НЕ ЗАПЛАТИВ РАНІШЕ СВОГО ДОВГУ.

ЛЮДИНА Й АТМОСФЕРНІ ЯВИЩА

Наукою встановлено, що спостереження за погодою проводились вже в далекому минулому. Найдавніші метеорологічні записи, що дійшли до нас, були зроблені у Вавилоні. Глиняні дощечки з такими записами зберігаються тепер у Британському музеї в Лондоні. Вавилоняни записували на дощечках різні прикмети про наступну погоду. Наприклад: "Навколо сонця круг — буде дощ" та інші.

Стародавні індуси і китайці також спостерігали атмосферні явища і намагались їх пояснити. Так, у відомому нам індійських письмових пам'ятках, складених за 400 років до нашої ери, зустрічається такий запис: "Є три роди хмар, що приносять дощ на 7 днів без перерви, "80" дають окремі краплинки, а "60" бувають при світлі сонця. Наглядач хліборобства наказує сіяти хліба, які потребують більше чи менше вологи, в залежності від кількості дощу". Можна гадати, що у індусів на той час уже існувала так звана цифрова класифікація хмар, яка допомагала людям передбачати погоду. На початку нашої ери індуський поет Калідаса написав цілу поему під назвою "Хмарний вісник", де описує рух хмар, випадіння дощу та граду під час літніх мусонів (дощовий період в Індії).

У грецьких філософів ми зустрічаємо перші спроби систематизувати спостереження ме-

теорологічних явищ та якоюсь мірою їх пояснити. Прикладом можуть бути три книги під назвою "Метеорологія", написані Арістотелем.

Найдавніші відомості про метеорологічні явища в Україні ми знаходимо в стародавніх літописах, в записках відважних мандрівників, землепроходців. Ось, наприклад, як записав літописець про метеорологічні явища літа 1002 року: "Того же лета быша дожди мнози". При описі пожежі у Києві в 1124 році літописець зазначає: "В то же лето бысть суша велика и Киев мало не весь погоре". 1501 рік був дуже дощовий, і про це ми дізнаємося з літопису: "Бысть лето все не погоже, ...а дожди великие, и хлебу недород, а то непогодье и до Николина дни" (середина грудня). В одному з літописів зустрічаються такі рядки: "1104 года ...стояло солнце в круге, а посередине круга хрест и посередине креста солнце, а вне круга по обе стороны два солнца, а над солнцем вне круга дуга рогами на север. Такое же знамение было и в луке, того же точно вида, в течение трех дней: 4, 5 и 6 февраля, днем в солнце, а ночью в луке, три ночи подряд".

Замітки про погоду зустрічаються і в Біблії.

Старовинні вавилоняни уявляли собі світ як куполоподібну кімнату. Небо, вважали вони, це дах, до якого прикріплені зорі. Вавилоняни вірили, що літо, зи-

ма, дощ, посуха та подібні їм явища були зв'язані з тими чи іншими сузір'ями. Планети, за їх переконаннями також мали вплив на зміни погоди. Вони вважали також, що кожна планета, крім того, впливає й на зміни в житті самих людей на Землі. Стародавні греки розглядали атмосферні явища як примхи богів. Вважалося, що гроза бурі та інші явища — це знаряддя великого слімпійського божества.

Ще за 1000 років до нар. Хр. китайці вірили, що по зірках можна передбачити погоду, долю кожної людини, визначити, чи буде війна і як вона закінчиться, а також передбачити різні інші природні та суспільні явища. За дорученням імператора певні люди спостерігали за змінами планет, за кольором хмар і туманів, спостерігали також за шумом вітру, щоб знати, чи задоволено небо землею чи ні.

Монголи також вірили, що зорі впливають на людську долю. А перед військовим походом вони по зірках "передбачали", чи буде цей похід для них щасливим.

Предки слов'янських народів до прийняття християнства вірили в кількох богів і найбільше шанували богів погоди, особливо "бога грому" Перуна. В Києві, наприклад, стояла голова Перуна, зроблена з срібла. Вона нагадувала вершину сріблястих грозових хмар, а золоті вуса цього божества нагадували колір блискавки.

Обожування атмосферичних явищ мало місце і в інших народів. Так, у німців бог грому звався Тор, у греків — Зевс, у

римлян — Юпітер. Характеристично, що там, де дуже рідко бувають грози, наприклад в Єгипті, бога грому не було зовсім. В Єгипті обожувалась річка Ніл, і єгиптяни шанували крім того бога вітру Шу, бо річка, розливаючись, зрошувала землю, а вітер, віючи з палючої пустини, міг випалити хліборобські ниви.

ПОЯСНЕННЯ ДЕЯКИХ ЯВИЩ

Розсіюючись, заломлюючись і підбиваючись, білий сонячний промінь утворює в атмосфері незліченну кількість різнобарвних світлових ефектів. Хто не бачив на небі під час дощу яскравої райдуги у вигляді велетенської кольорової дуги, що наче з'єднає землю з хмарами?

Правильне наукове пояснення райдуги було зроблене після з'ясування природи білого світла. Близько 300 років тому чеський вчений Марк Марці відкрив, що біле сонячне світло є світлом складним. Вчений спостерігав, як переходить світло крізь грановане скло. Одного разу на шляху сонячного променя в темній кімнаті він поставив скляну призму. Результат був несподіваний. На стіні кімнати, куди повинен був упасти промінь, що пройшов крізь призму, з'явилася багатоколірна смуга. Вона була подібна до небесної райдуги — різні кольори в ній розміщувалися в тій же самій послідовності: за червоним кольором ішов оранжевий, далі жовтий, зелений, синій і нарешті фіолетний.

Сонячні промені, що проходять крізь призму, відхиляються від свого початкового напрямку, заломлюються. Промені різного кольору заломлюються

не однаково: одні більше, другі — менше. Завдяки цьому і видно промені, що входять до складу білого світла, коли воно проходить крізь призму. Багатоколірна смуга розкладеного білого світла називається спектром. В небесній райдузі ми бачимо сонячне проміння, розкладене в спектр краплинами дощу, які замінюють призму. Отже, для утворення райдуги необхідні такі умови: дощ, яскраве світло і положення спостерігача — між сонцем і "стіною" дощу. Чим більше краплин, тим яскравіша райдуга. Ось чому найкраще її спостерігати при сильних літніх дощах.

Чимало бентежились люди в давні часи появою на небі забарвлених світлих кіл, "несправжніх сонеч", смуг і хрестів. Всі ці явища називаються гало або галоси. Кожне з них істориками минулих століть пов'язувалось з якою-небудь подією в житті країни: з війною, смертю короля та інш.

Дуже незвичайним було явище, яке спостерегли мандрівники під час їх підняття на гору Мон-Сервен (Швейцарія) в 1865 р., особливо в зв'язку з драматичними обставинами, що мали місце в цей час. Після вдалого підняття зворотний шлях був настільки важкий, що два мандрівники впали у провалля і розбилися. Ті, що залишились живими, продовжували свій шлях, з жахом згадуючи трагічну загибель своїх товаришів. Раптом вони побачили на небі прямо перед собою яскравий вінок, розділений надвоє поздовжною смугою, завдяки чому утворилося два величезних хрести. Ці хрести, здавалося,

пливли над тим проваллям, в якому загинули мандрівники.

Явище на небі (гало) було зумовлене перетинанням декількох кіл навколо сонця, більша частина яких не була видимою.

Спостерігаючи різноманітні, інколи зовсім незвичайні світлові явища, що часом з'являються на небі, людина не може позбутися почуття подиву.

Ось, наприклад, яке дивовижне за своєю формою складне гало спостерігалось 11 лютого 1952 року поблизу міста Алмати в СРСР. Спочатку на небі з'явився яскравий вертикальний стовп, який проходив через сонце. Потім по боках сонця утворилися два несправжніх сонця. Через деякий час на протилежному боці неба також з'явилася вертикальна світла смуга, але вже роздвоєна вгорі. Після цього навкруг сонця виникли два кола. Від несправжніх сонць почали розходитися сріблясті промені, які простяглися майже над всім горизонтом і утворили велетенське коло. Трохи згодом з'явилося ще одне коло з центром у зеніті. Все це тривало близько двох годин.

Описане складне гало зустрічається дуже рідко. Найчастіше на небі під час гало як вдень, так і вночі, при світлі місяця, з'являються ті ж самі фігури, але окремо: одне райдужне коло, одна світла смуга, несправжнє сонце. В чому ж полягають причини цих дивовижних явищ?

Гало утворюється на небі, коли сонце або місяць закривають напівпрозорі перисто-шаруваті або перисто-купчасті хмари. Ці хмари перебувають зви-

Посплачувавши свої доми, час уже подбати про культурний вигляд хати. А ніщо так не дає мешканню культурного обличчя, як

МИСТЕЦЬКІ КАРТИНИ

Картина — це не тільки прикраса хати, але це також цінність. Твори великих мистців не старіються, їх вартість не меншає, а щораз більшає.

Інвестиція в мистецькі картини є певнішою, як локата грошей в банку! Ваші діти будуть Вам завжди вдячні, якщо залишите їм у спадку гарні картини.

Великий вибір картин найкращих українських майстрів знайдете в щойно відкритій

КАРТИННИЙ ГАЛЕРІЇ "МИ І СВІТ"

1071 BATHURST ST., TORONTO, ONTARIO, CANADA

чайню на висоті 6-8 кілометрів і складаються вони з найдрібніших кристаликів льоду. Завдяки заломленню і відбиванню світла в кристаликах і утворюється гало. Крім того, щоб з'явилось яскраве гало, необхідно, щоб льодові кристалики мали правильну форму. Проходячи крізь такі кристали, промінь світла заломлюється і водночас розкладається на свої складові частини. Тому світле кільце навколо сонця забарвлюється в райдужні тони.

Спостереження за райдугою, гало, віями навколо сонця іноді дають можливість передбачити погоду.

Одним з найвеличніших природних явищ в атмосфері є полярне сяйво. Воно добре знайоме жителям північних країн.

...Високо в небі виникає невелика світла пляма. Вона росте, розливається по небу, стає все яскравішою. Світлішає полярна ніч. На темному небі загоряються різнобарвні мінливі дуги, спалахують пучки яскравих променів. У повітрі, переливаючись всіма барвами райдуги, ніби висять величезні завіси. Фантастичні холодні вогні блукають, перебігають з місця на місце, яскраво спалахують або згасають.

Сучасна наука розглядає полярне сяйво як свічення розріджених газів земної атмосфери під впливом електрично заряджених частинок, які надсилає Сонце. Потрапляючи в магнітне поле Землі, вони скупчуються переважно навколо магнітних полюсів, чим і пояснюється те, що ці явища природи найчастіше відбуваються саме в поляр-

них широтах, де містяться магнітні полюси Землі.

Проте бувають випадки, коли полярне сяйво спостерігається і в більш помірних широтах. Так, наприклад, у 1947 році полярне сяйво спостерігали у Полтаві, 28 жовтня 1951 року — в Києві. 21 січня 1957 року воно спостерігалось в багатьох містах і селах України (Львів, Тернопіль, Одеса, Київ, Ялта та ін.), розпочалося воно о 23 годині і продовжувалось до 2 години 30 хвилин ночі. Такі явища, як правило, спостерігаються під час особливо потужних вивержень на Сонці, які видно з Землі у вигляді плям. І дійсно, 21 січня 1957 року, за спостереженнями Київської астрономічної обсерваторії, о 14 годині 30 хвилин через центральний сонячний меридіан пройшла група плям, одна з яких мала порівняно великі розміри. Ось чому в цей день майже по всій території України спостерігалось полярне сяйво.

Немало цікавих світлових явищ зв'язано з проходженням світла в нижніх шарах атмосфери, поблизу земної поверхні. Повітря, яке нас оточує, складається з шарів різної щільності. Тому промінь світла, що йде до спостерігача від віддаленого предмета, завжди викривляється. Таке викривлення світла в атмосфері називається земною рефракцією, завдяки якій усі віддалені предмети здаються нам трохи вищими і ближчими, ніж насправді.

Іноді щільність повітря в нижніх шарах атмосфери буває настільки неоднаковою, що предмети здаються нам сильно зміненими: перевернутими, збіль-

шеними або зменшеними до невпізнання. Такі явища називаються міражем або маревом. Мареву найчастіше спостерігається в пустелях, степах і полярних країнах.

Відомі випадки, коли під час міражу в повітрі видно цілі міста, що виблискують вогнями, на морі з'являються зображення далеких островів, гірських хребтів, кораблів. Часто, наприклад, рано-вранці з міста Евпаторії в Евпаторійській бухті можна бачити обриси гори Чатир-Даг, що знаходиться на відстані 100 км. Відомі випадки, коли з узбережжя Криму видно гірські хребти Туреччини на відстані 400 км.

Крім світлових явищ, які є результатом заломлення світла в різних шарах атмосфери і які не завдають шкоди людині, в природі відбуваються численні грізні явища — смерчі, тайфуни, зливи і т. інш., які нерідко призводять до людських жертв.

День 10 жовтня 1780 року ввійшов в історію, як день великого урагану, під час якого загинула англійська фльота, що стояла біля острова Санта-Лючія, і шість тисяч людей. Прориваючись далі, на Мартініку, ураган спричинився до затоплення більше, як сорока французьких транспортних кораблів з чотирма тисячами моряків. На самому острові загинуло десять тисяч людей. Пронісся над островами Сен-Домінго, Сент-Есташ, Сент-Венсон і Порто-Річо, ураган повернувся на Бермудські острови і знищив ще кілька англійських кораблів, що поверталися з Європи.

18 грудня 1944 року тайфун розкидав в 300 милях на схід

від острова Лусон кораблі 3-ої фльоти ЗДА, яка ішла на підтримку десанту на Філіпінах. Ескадра не одержала попередження про тайфун і не змогла його обійти.

В ніч на 26 вересня 1954 року над північними районами Японії пронісся сильний тайфун, під час якого в протоці Цугару перевернувся і затонув великий японський залізничний пором. Загинуло більше 1000 людей. На борту порома знаходилося 4 швидких поїзди і більше 1100 пасажирів. В затоці Хакодате затонуло чотири інших пороми. Тайфун пустив на дно 676 і пошкодив 2811 суден.

В кінці червня 1957 року над степами Тексас, Люзіана та східними степами ЗДА пронісся надзвичайної сили ураган, який супроводжувався зливами. У стеїт Іллінойс, Індіана і Нью-Йорк ріки повиходили з берегів і затопили великі території. Загинуло близько 300 людей, кілька сот зникло без вісті.

Як же виникають такі бурі? Вони виникають, як правило, у величезних вихорях, що називаються циклонами. Циклони — це вихорі величезного розміру, в яких маси повітря піднімаються вгору. Причому, холодне повітря, як більш важке, швидко рухається над поверхнею Землі, витискуючи вгору тепле повітря. Ці повітряні потоки поділені перехідною зоною, вздовж якої температура і вологість повітря, а також вітер зазнають значних змін. Така перехідна або, як її називають у метеорології, фронтальна зона нахилена під дуже малим кутом до горизонту. Ширина її в горизонтальному напрямі мо-

же досягати кількох десятків кілометрів, тоді як товщина зони у вертикальному напрямі становить лише кілька кілометрів. На похилих фронтальних зонах час від часу виникають хвильові рухи. В одному місці фронтальна поверхня прогинається униз, утворюючи долину хвилі, в іншому випинається вгору, утворюючи гребінь хвилі. Така хвиля, завдовжки до 1000 кілометрів, швидко просувається вперед. При дальшому посиленні процесу повітря потоки біля землі відхиляються ще більше, приводячи до утворення величезного вихору, який у північній півкулі обертається проти годинникової стрілки. Погода в цьому циклонічному вихорі зв'язана з наявністю теплового і холодного фронтів (лінія перетину фронтальної поверхні з поверхнею землі). З теплим фронтом зв'язані обложні дощі (взимку — сніг), тумани, мряка тощо. Проходження холодного фронту супроводиться зливою (взимку — сильний снігопад), часто з грозою і громами й іншими явищами, які виникають в результаті бурхливого процесу витіснення теплового повітря холодним.

Не всі циклони супроводяться бурями. Щоб циклон супроводився сильною бурею, потрібні певні умови. Такі умови найчастіше бувають над океанами. Урагани здебільшого зв'язані з тропічними циклонами, які утворюються біля екватора. Тропічний циклон, що досяг повного розвитку, має діаметр в середньому до 800, а іноді — і до 1300 кілометрів. Швидкість вітру в таких циклонах досягає 70 метрів на секунду, а під час

окремих поривів — 110 метрів на секунду.

В північній півкулі місцями утворення тропічних циклонів є район Караїбського моря і Антільських островів в Атлантичному океані, Бенгальська затока і Арабське море в Індійському океані, Каролінські, Маріанські острови й Філіппіни в Тихому океані. В самому центрі тропічного циклону звичайно іаасте зона затишшя, так зване "око бурі", діаметром 15-30 кілометрів. Таке раптове і повне затишшя після дуже сильного вітру справляє досить неприємне враження на всіх кому траплялося спостерігати тропічні циклони. Від несподіваної тиші людина навіть лякається, відчувачи себе ніби поза законами природи.

Виникнення смерчів у помірних широтах — явище досить рідке. Значно частіше смерчі виникають у більш жаркому поясі. Нерідко смерчі захоплюють і переносять на значну відстань рибу з океанів, водорості (деякі з них мають червоний колір), медуз і подекуди навіть значно важчі предмети — копичі сіна, човни та ін.

Випадків випадання "кривавих" дощів, а також дощів з різного роду предметів бувало безліч.

Смерчі, як правило, утворюються влітку. Зв'язок їх з грозовими хмарами очевидний. Для утворення смерчу необхідно, щоб з грозовій хмарі утворився вихор з горизонтальною віссю. За законами гідродинаміки, цей вихор повинен або утворити вихрове кільце, тобто замкнутись на себе, або ж досягнути своїми кінцями поверх-

ні землі (суша, море). Під час смерчу з хмари спускається воронка з відростком, що нагадує хобот велетенського слона. Під хмарною воронкою, в міру її спускання, на суші чи на морі починається видиме хвилювання — пил та інші легкі тіла підіймаються стовпом угору, а вода починає немов кипіти, вики-

даючи струмки і бризки. Видима висота смерчу 800-1500 метрів, діаметр його на суші може досягати кілометра. Іноді в морі, в пустинях утворюється кілька смерчів. Здебільшого вони супроводяться сильною грозою. Тому вночі смерч немов світиться і здається, що він залитий полум'ям. М. В.

ДЕЩО ПРО ФУТБОЛ

До останнього часу вважалося, що батьківщиною футболу є Англія, що ця гра виникла там у ХІХ-ХХ столітті. Про це можна було прочитати в спортивних довідниках і в науковій літературі.

Але в старовинних китайських хроніках знайдено відомості про те, що гра, дуже схожа на сучасний футбол, існувала на Далекому Сході ще 2000 років тому. Дві команди гравців повинні були, граючи виключно ногами, забити м'яч одна одній у ворота. Цікаво, що багато століть тому гра входила в програму навчання китайських воїнів.

М'яч у стародавніх китайських футболістів був шкіряний, набитий пташиним пір'ям. Згодом його удосконалили, застосувавши камеру з бичачого пухиря.

ЯК ЗАМОВЛЮВАНО М'ЯЧІ?

Чи знаєте ви, скільки м'ячів замовили організатори фінальних ігор чемпіонату світу з футболу? Рівно 100.

Що це за м'ячі? Це знало досить вузьке коло осіб, які входили до журі конкурсу на кращий м'яч.

На конкурс було виставлено 102 м'ячі фірм різних країн. Жоден з них не мав на собі знаків фірми. І лише за порядковим номером на м'ячі деякі члени журі могли дізнатись, якій він належить фірмі і країні. Але журі зобов'язане було тримати це в секреті.

У першій турі конкурсу відсіялось 36 м'ячів. П'ять з них мали вагу понад 450 грамів, десять — менше 400 грамів, двадцять один м'яч не відповідав нормам розміру.

Майже ідеальним виявився лише один м'яч під номером сімдесят. Представники Англії, Італії, СРСР і Уругваю поставили на ньому свої підписи на знак того, що саме цей м'яч відповідає всім вимогам. У фірмі, якій він належав, замовлено сто "шкіряних близнят".

СІМ ЧУДЕС СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ

Вам, мабуть, не раз доводилось чути вираз: "Це восьме чудо світу". Так звичайно говорять про грандіозні будівлі, пам'ятники та інші споруди. Звідки ж виник цей вираз? Що це за сім чудес, та чи існують вони насправді?

Згідно з переказами, у стародавньому світі було збудовано сім надзвичайно гарних і великих споруд, які так вражали своїм величним виглядом сучасників, що їх назвали чудесами світу. Частина з них збереглася в більшій чи меншій мірі і дотепер, частина зникла, не лишивши по собі ніяких реальних доказів свого існування.

Одним з семи чудес світу був Кольос Родоський — величезна мідна статуя, яка зображала бога сонця Геліоса. Спорудив її в 265 році до нашої ери скульптор Херес, віддавши цій роботі 12 років. Кольос стояв біля входу в гавань Родоса (острів в Егейському морі, який належить Греції), ноги його упиралися в протилежні береги протоки, що з'єднує гавань з морем, і кораблі проходили в гавань між ногами Кольоса. Але велетенська статуя простояла всього лише 50 років. Під час землетрусу Кольос упав у море. Коли араби в VII столітті завоювали острів, вони витягли з моря рештки Кольоса і продали їх одному купцеві, якому нібито потрібні були 700 верблюдів, щоб забрати уламки статуї.

Цікаво, що греки, які живуть

у ЗДА, вирішили відбудувати Кольоса. Скульптор Вальзіміс, який живе на Родосі, вже одержав замовлення на виготовлення статуї. На величезному підмурівку у 70 метрів заввишки стоятиме на тому самому місці 55-метрова статуя Геліоса, відтворена точно за античним зразком. У голові нової статуї зможуть розміститися 100 людей.

Другим чудом світу вважається піраміда Хеопса в Єгипті. Вона була споруджена в III тисячолітті до нашої ери і добре збереглася до наших днів. Трохи зруйнована тільки її вершина, та осипалось облицювання з гранітних плит. Висота піраміди 146 метрів (це висота 40-поверхового будинку), споруджено її з величезних кам'яних брил, вага яких досягає 40-60 тонн. Десятки тисяч рабів були зайняті в каменоломнях обробкою й транспортуванням каміння. Ще й досі невідомо, як умудрилися єгиптяни із своєю стародавньою технікою піднімати тяжке каміння на таку висоту й укладати його точно на місце. Збудовано було піраміду Хеопса й інші піраміди, як гробницю єгипетським фараонам. Збереглася піраміда насамперед завдяки своїй формі, яка надавала їй надзвичайної стійкості та завдяки сприятливим кліматичним умовам: незначні коливання температури без різких переходів і сухість повітря.

Третім чудом світу, якому дуже не пощастило, був храм Ар-

теміди в Ефесі. Ще в IV столітті до нашої ери споруду спалив Герострат, який таким чином хотів навіть прославитись. Згодом сильно зруйнував її римський імператор Нерон, розраховуючи тут помститися і остаточно перетворити храм у руїни германські племена — готи, які ринулися на Грецію в період великого переселення народів.

Про четверте чудо — висячі сади легендарної ассирійської цариці Семіраміди, які нібито були у Вавилоні, можна сказати тільки одно: якщо воли й справді колись існували, то тепер від них не лишилося й сліду.

Нічого не залишилося й від п'ятого чуда — розкішної статуї Зевса, створеної знаменитим скульптором стародавньої Греції Фідієм у місті Олімпії. Тільки на древніх монетах і дорожочинних каменях можна побачити зображення голови цієї статуї, що дозволяє зробити висновки про її висоту, разів у сім більшу за зріст людини. Ця

статуя зроблена з золота і слонової кістки. Пізніше її перенесли з Олімпії в Константинополь, де вона загинула під час великої пожежі.

Внаслідок землетрусу загинуло і шосте чудо світу — гробниця короля Мавсола в Галікарнассі (Мала Азія). Від назви гробниці Мавсола походить, до речі, і дуже поширене тепер слово "мавзолей". У XVI столітті руїни великої будови розібрали рицарі для спорудження монастирів і будинок. Під час розкопок у минулому столітті виявлено декілька барельєфів і статуй.

Про сьоме чудо світу — Олександрійський маяк — легенда розповідає, що його споруджено з чистого мармuru і досягав він 160 метрів у висоту. Маяк стояв на східному узбіччі острова Фарос, і його можна було бачити за 50-60 кілометрів.

Ніяких архітектурних підтверджень цього переказу, на жаль, нема.

"ПЕРСТЕНЬ РИБАЛКИ" — СИМВОЛ ПАПСЬКОЇ ВЛАДИ

В церемоніях похорону і вибору нового папи відіграє велику роль т. зв. перстень рибалки. Вилитий він із золота й прикрашений грав'юрою, на якій зображений св. Петро, що проповідує з човна, та іменем папи. Колись, у середовіччі, папи печатали таким перстнем свою кореспонденцію.

Як тільки папа помре, майстер церемонії знімає "перстень рибалки" з його пальця і передає кардиналові-камерленгові. Під час конгрегації кардиналів, які сходяться, щоб вибрати нового папу, цей перстень розтворюють. Опісля відливають такий самий новий і декаи кардинальської колегії накладає його на палець нового папи, ще поки він похититься на балконах палати, щоб уділитися вперше благословення "урбі ет орбі" (Римові і світові).

ЗОЛОТА НИТКА

Гусениця-ткач

Що ви знаєте про дубового шовкопряда, метелик якого має крильця, схожі на сухе дубове листя з краплинками роси, а гусінь вражає своїм смарагдовим забарвленням?

Навіть невеликі знавці природи скажуть, що на Україні цієї комахи не зустрінеш. У природничих довідниках сказано: "Батьківщина дубового шовкопряда — Китай".

Дубовий шовкопряд, як і шовковичний, утворює кокон. "Технологія виробництва" у того і іншого — майже однакова. Биділювана шовкопрядами особлива рідина на повітрі твердіє, утворюючи тонку нитку, якою гусінь обмотує себе, готуючи чудову м'яку постіль для своєї лялечки.

От тільки коconi у них різні. У дубового шовкопряда — значно більші, причому не білі, а золотисті і з хвостиками. Біологи пояснюють цю відмінність просто: шовковичного шовкопряда людина випещувала протягом тисячоліть. У приміщеннях, де його вигодовують листям шовковиці, підтримується стала температура, отже, примх природи бояться нічого. А дубовий шовкопряд — "дикун", своїм хвостиком-стебельцем він повинен добре прикріпити кокон до гілки, щоб його не скинуло вітром.

Чи можна розмотувати коко-

ни дубового шовкопряда так само, як розмотують для виготовлення пряжі коconi шовковичного? На це питання китайські шовківники завжди відповідали ствердно. В Китаї з шовковини дубового шовкопряда роблять високоякісні тканини. Відому китайську чесучу ось уже протягом сотень років виготовляють також з цього шовку. Шовківники Західної Європи намагалися "приручити" дубового шовкопряда, проте їх спроби закінчилися невдачею.

Поблизу Києва, в невеличкому лісі розташована експериментальна база Інституту зоології Академії наук — "Теремки". Тут живе і чудово себе почуває дубовий шовкопряд. Як і його далекі предки, в середині червня він піднімається на гілочку, крутить голівкою, оглядаючись навкруги. Хвилина — і він "намітив" на гілці листочки, до яких можна підчепити каркас свого майбутнього будиночка. Ось шовкопряд підтягнувся до листочка, а коли пересунувся до сусіднього — за ним уже повисла тонка павутинка. Це і є та нитка природного шовку, що так приваблює людей. У каркасі, немов у сріблястому серпанку, сидить смарагдовий пухнастий "ткач". Нізачо не вийде він тепер зі своєї прозорої "клітки". Ні найсвіжіші листочки, ні ранкова

роса не виманять його звідти. Ось він почав обмотувати себе ниткою — будувати кокон! І шовковину кладе не абияк, а рівними пасмами, що нагадують цифру 8. За 3-4 дні гусениця зовсім зникає під шовковиною, а за 8-9 днів перетворюється на лялечку, яка згодом стає метеликом. Той випускає з рота рідину, що розчиняє клейковину кокона. Тепер можна вже діяти лапками — метелик розсуває шовковину і — не думайте, він не вилітає! — вивозає з кокона.

До польоту треба ще "підготуватись". Метелик знаходить гілочку, чіпляється за неї ніжками і розправляє крильця. От коли вони підсохнуть — перед нами справжній красень.

Самиці метеликів відкладають яєчка — так звану грону, з якої виплуплюються дуже рухливі маленькі гусениці. Вони ростуть, линяють і через деякий час знову здатні виробляти шовк. Такий цикл розвитку цих комах. І коли для їх життя є необхідні умови, вони нав'ють багато шовконосних коконів.

ІЗАН

Як же поводитись шовкопряди під Києвом? Чи примирилися вони з новими кліматичними умовами? Доктор біологічних наук М. М. Синицький розповідає, що дубові шовкопряди живуть тепер не тільки під Києвом. Звідси, з експериментальної бази, вони потрапили в різні шовківницькі центри. Українські селекціонери вивели нову високопродуктивну породу дубового шовкопряда, назвавши її "Ізан" (на честь Інституту зоології Академії наук).

Позитивного досвіду акліма-

тизації цих комах в Україні ще не було. Синицький і науковці відділу екології кандидати біологічних наук П. О. Сясько, К. В. Карлаш та інші вирощували дубового шовкопряда не в тепличних умовах, подібно до тутового, як це робили їх колеги на Заході, а випустили його на волю — на дубові порослі відкритих вигодізелних площадок. Комах, в організмі яких було помічено найменші ознаки пристосування до незвичних умов навколишнього середовища, відбирали. Шляхом гібридизації і спрямованого виховання українські селекціонери створили нову, місцеву породу дубового шовкопряда.

Великі кошки золотистих коконів збирають щоліта у селі Сухолуччя на Київщині. Коли артіль відвідав відомий корейський шовківник професор сільськогосподарського інституту у Вонсані Ке Ин Сан, він не міг приховати здивування. Немов зачарований, ходив він по ділянці, брав на долоню гусениць і захоплено вигукував:

— Які породисті!

А робітниці, сміючись, розповідали:

— І не тільки дубове листя їдять, а й вербове, якого в нас, на Україні, чимало! Раніш з верби тільки кошки плели, а тепер на ній шовкопряди па-суться.

Ке Ин Сан довідався, що, створюючи "Ізан", українські селекціонери розробили методику вигодівлі дубового шовкопряда на вербі, березі та ліщині. Шовкова нитка комах не знижує від цього своїх високих якостей.

Такої гусені, як ця, — з червоними голівками, з лапками

наче в папцішках, — гість не бачив ні в Китаї, ні у себе в Кореї. Його здивувала стійкість шовкопрядів проти захворювань і справді казкова продуктивність: з одного кілограма грени "Ізан" одержують 300-400 кілограмів коконів.

Уже давно на Київському комбінаті з коконів дубового шовкопряда перемотується на катушки золота нитка. Це справді чудова нитка: адже її можна навіть фарбувати в різні кольори! З натурального шовку дубового шовкопряда на комбінаті виготовляють гарні тканини. Звідси на полиці магазинів надходять, зокрема, білдожовті сучої української чесучі.

З шовковини дубового шовкопряда можна виробляти як найтонші крєпдешини для жіночих суконь, так і міцну матерію, що йде на костюми. Постійними постачальниками коконів дубового шовкопряда для легкої промисловості є, крім артілі Чорнобильського та Ново-Шепелицького районів на Київщині, численні села Станіславщини.

В КАРПАТИ!

Недавно "Ізан" помандрував у гори — в Карпати. Тут росте багато бука, і от учені вирішили запропонувати шовкопряду ще одне "меню" — букове листя. Перший дослід по вигодовуванню дубового шовкопряда листям бука провели учні.

Ось як це сталося. Зустрівшись з молодими натуралістами, Микола Синицький запитав школярів:

— Хто з вас хоче спробувати вигодовувати шовкопряда буковим листям?

Підвелася струнка дівчинка

з темними косами — Нора Єнковська з Перечинської школи Закарпатської області. Затамувавши подих, узляла вона паке-тик з греною дубового шовкопряда. Життя цієї комахи здавалося їй тоді таким тасмичним! Досліди провадилися під керівництвом учителя біології С. В. Скрипки.

А згодом до Закарпаття, щоб досліджувати умови для розведення дубового шовкопряда, виїхала наукова експедиція на чолі з М. М. Синицьким. З цікавістю розглядали місцеві жителі шовкопрядів, яких ніколи не бачили в своїх горах. Спеціальну ділянку відвели "переселенцям" на горі Книгиниця.

Важко було тут працювати вченим: не раз буря ламала гілки, привезену гусінь треба було охороняти від птахів і тут велику допомогу подали діти. Газом з Норою Єнковською на експериментальну ділянку прийшли також інші школярі. Вони оберігали шовкопрядів від хижих комах, птахів тощо, сортували гусінь, переносили її з об'єднаних гілок на свіжі, обприскували кущі хімікатами.

Великий комплекс досліджень провели тут учені. Вони з'ясували, що листя бука може бути кормом для гусінь. Більше того, виявилось, що кокони шовкопрядів, вигодованих на буку, розмотувалися значно краще. Річ у тому, що в листі бука менший процент танідів (дубильних речовин), отже, між пасмами шовковини утворюється менше клейкої речовини.

Закарпаття — невичерпна кормова база для дубового шовкопряда. Досі під час лісових розробок тут марно гинуло ба-

гато буюового листу. Чимало залишалось його також після первинної обробки деревини. А скільки тут старих зрубів по схилах гір! І з кожного пенька росте буюова паросль. А коли врахувати, що замість знищеного гусинню листа швидко відрастає нове, — стає зрозуміло, які в Закарпатті невичерпні можливості для розведення дую-

бового шуюкопряда. Незабаром в області, поряд з лісівництвом, виникне нова галузь господарства — шуюківництво.

А як же почуювають себе в горах маленькі "ткачі"?

В Закарпатті вологість повітря дуже висока, і тому шуюкопрядам, цим великим вологолюбам, гірська місцевість припала до вподоби.

ГОРА РІДКОГО ЗОЛОТА

На північному сході Угорщини тягнеться сильно пересічене плоскогір'я, що являє собою відроги Карпат. Схили гірського насьма густо вкриті виноградниками. У цій місцевості виробляють одне з найкращих у світі єин — токайське.

Ще здавна токайському вину приписують легендарні властивості. Його вживали як ліку при шлункових і кишкових захворюваннях, при кольках і тифі: перед операцією його давали як наркотик — і хворий глибоко засинав. Років чотириста тому токайське як лікувальне вино і як благородний найсьмачніший напій прославилось на всю Європу.

Колись вважали, що токайське містить розчинене золото. Альхеміки запевняли, що в ґрунті є "рослинне" золото, витягуване аиноградними лозами. При цьому посилялись на згоди фурмінту (сорт винограду, з якого виготовляють токайське), де часто знаходили виблискуючу на сонці грудкувату масу. Коли ж у 1779 році цїсарева Марія Тереса наказала дослідити ці грудки в лабораторії Віденьсь-

го університету, з'ясувалось, що це, звичайно, не "рослинне" золото, а своєрідний виноградний "мед", утворюваний при висиханні ягід на сонці.

У чому ж секрет токайського ьина? Над цим віками сущили собі голову різні дослідники. На початку XVII століття французькі монахи пересадили кілька лозин фурмінту в Абрюа, проте токайського вина з них не одержали. Один німецький князь наказав посадити фурмінт у Аайнській області, але й тут з нього вийшло досить поганеньке вино. Цариця Катерина II звелїла культивувати токайські сорти винограду в Криму — вино одержали добре, однак без своєрідного токайського аромату і тонкого смаку.

Таємниця токайського вина полягає, безумовно, у ґрунті і кліматі. Для цієї місцевості, багатої на сонячне тепло, особливо характеристична тривала суха осінь. Хімічний склад ґрунту надзвичайно впливає на якість винограду. Не останню роль відіграє також специфічна бактеріальна фльора місцевих винарень.

ПЕРША МІЖНАРОДНА ЛІТУНСЬКА ПОШТА В УКРАЇНІ

Коли дня 23. 3. 1958 р. відлетів з Відня до Лондону перший літак корпорації "Австрійські Літунські Лінії" і тим самим по двадцятьлітній перерві було відновлене австрійське комерційне літунство, філателістична преса світу пригадала нам історію початків літунської пошти.

І так 18. 2. 1911 р. французький літун, який був на крайовій виставці в Індії, в своїм малім літаку піднявся над тереном виставки, і пролетів шість миль до поштової станції, де було надано 6500 листів і листівок, перепечатаних окремим стемп-лем, які він забрав зі собою і по 15 хвилинах повернувся та приземлився. Філателісти вважають, що це була перша в світі літунська пошта.

Шістнадцять років згодом, в травні 1917 року, італійська пошта випустила перші свої марки для другої в світі літунської пошти, яка перевозила посылки між Римом і Торіно.

Коли сьогодні філат. світ говорить про відновлення австрійської лінії Відень-Лондон, то цим відмічає не тільки відродження австрійського літунства, але й відзначає 40-річчя третьої, а фактично — першої в світі міжнародної літунської пошти Київ-Відень, яку zorganizувала тодішня Австро-Угорщина. Тому, що пошта Індії була радше рекламною згадуваної виставки, а італійська мала чисто льокальний характер, то літунська

пошта Київ-Відень (і її посестра Одеса-Будапешт) була справжньою літунською поштою і то міжнародного характеру, бо вона обслуговувала що найменше дві суверенні держави: Українську Народну Республіку і Австро-Угорську Монархію, що з притиском підкреслює чужомовна філ. преса.

Тому, що тут мова про Україну, і що лінія цієї літунської пошти (і лінія Одеса-Будапешт) проходила понад українською територією та що чотири її зупинки на всіх шість (на лінії Одеса-Будапешт — одна на п'ять) лежали в Україні, то варта, тій першій в світі справжній міжнародній літунській пошті присвятити більше місця. Пригадаємо, що дня 8. 2. 1918 р. в Бересті над Бугом делегати Української Народної Республіки з одного та уповноважені Німеччини, Австро-Угорщини, Болгарії і Туреччини з другого боку підписали т. зв. Берестейський мир, що ним визнали Україну суверенною державою. Тому, що Австро-Угорщина і Німеччина стояли перед маршом голоду, Україна за їх допомогу при звільненні її території від більшовиків, окремою умовою зобов'язалася доставляти їм збіжжя й інші харчові продукти. Щоб прискорити ці доставки, союзники постарались, навіть в ході воєнних дій, якнайшоріше налагодити з Україною якнайкращу транспортну і поштову комунікацію. Тому м.

ін. австрійська влада доручила літунів ротмайстрові Августові Рафтові фон Марвілю зорганізувати літунську пошту Відень-Київ. Хоч це не була військова пошта, та з огляду на особливу її важливість для центральних держав, вона буда організована на військовій базі. Нормуючі приписи цієї пошти, які все таки видала австрійська поштова адміністрація, передбачали, що віддасть Київ-Відень, приблизно 1200 кілометрів, мала бути поділена на чотири чи п'ять відтинків-етапів: Київ-Проскурів, Проскурів - Львів, Львів-Краків, Краків-Відень і на короткий час Проскурів-Одеса. До обслуги тих відтинків було відведено 22 літаки, 14 пілотів і 16 обсерваторів. Літаки були військового типу (біплани), неозброєні, з одним двигуном (мотором), зі силою 165-200 парових коней, а пересічна їх швидкість сягала 120 кілометрів на годину. Літаки відбували льоти не на цілій лінії, але на своїх відтинках. Комбінований літ на цілій лінії в один бік відбувався впродовж дня. Значить, лист наданий вранці в Києві, був перевезений на вечір до Відня. Спеціальні інструкції, видані для обслуги літака (пілот і обсерватор, який був одночасно навігатором) з великим натиском підкреслювали особисту відповідальність за скору й акуратну доставку пошти. Коли літак мусів приземлитися в полі, а не на летовищі, залога мала найкоротшим і найпевнішим шляхом переслати пошту даліше. Літаки могли перевозити не більше як 200 кілограмів тягару. Тому певно в інструкції не передбачалося перевозу пасажирів, хо-

ча літаки часто перевозили по одному чоловікові — військовиків, урядовців або пресових кореспондентів, які не тільки вдоблялися маленьким простором в літаку, але ще опісля зі захопленням описували свою подорож.

Перші літаки на лінії Київ-Відень відлетіли дня 20. 3. 1918 року т. є шість тижнів раніше від відкриття першої внутрішньо-американської літунської лінії Вашингтон - Філадельфія - Нью-Йорк (15. 5. 1918). Десять днів відбувалися пробні льоти, а 1 квітня 1918 року була офіційно відкрита пошта для загального вжитку. Як ми згадували, лише короткий час існував відтинок Проскурів-Одеса. З тим днем було теж проголошено точний плян льотів, ставок поштових оплат літ. пошти та були випущені в обіг перші австрійські марки-надруки літ. пошти за 1,50, 2,50 і 4 корони. Комунікація відбувалася доволі справно. Коли на горизонті летовища появлявся літак літ. пошти, на майдані стояв вже готовий до льоту літак наступного етапу. Як тільки літак приземлювався, мотор другого літака був вже заведений і треба було тільки кілька хвилин, щоб перекинути пошту. Поштова комунікація відбувалася на цій лінії безперервно аж до останніх днів жовтня 1918 р., т. є до розвалу габсбурської монархії.

Паралельно з літунською поштою Київ-Відень, Україну з центральними державами сполучувала ще одна лінія літунської пошти, а саме угорська лінія: Одеса — Браїла — Крайова — Уйвідек — Будапешт. Дня 4. 7. 1918 відбулося святочне відкриття цієї пошти, що її далішим

продовженням був відтинок Будапешт — Відень. В цьому дні був теж оголошений плян лютів, поштові оплати і були пущені в обіг окремі угорські поштові марки — надруки. Та лінія проіснувала всього двадцять днів та із-за недостатчі кваліфікованої обслуги та інших технічних причин була закрита 24. 7. 1918 р.

Для українських філателістів цікавими є австрійські й угорські марки-надруки, як теж штемплі-касівники уживані обидвома поштами особливо в Києві, Проскуріві, Львові і Одесі. Про це писав відомий наш філателіст пок. С. Шрамченко ("Філателіст", Нью-Йорк, жовтень-грудень 1953). Тут наведемо тільки один маркантний виімок з тієї статті:

"...Поштовий штемпель для Києва був встановлений такий: круглий, вгорі напис: "Флюг-пост", посередині дата, як пр.

"16. X. 18." і внизу "Києв". Малиюнок цього штемпля подає французький каталог літунських марок Шампіона. Але через категоричний протест Українського Міністерства Пошт і Телеграфів цей штемпель зовсім не був допущений до вжитку. Тому на кореспонденції з Києва зустрічаємо або штемпель австрійської етапної пошти "Н. 258", або звичайні українські (тоді ще російські) поштові штемпілі Києва..." Справа в тому, що Міністерство Літ. уважало впровадження німецької штемпілі на терені України порушенням її сувереніости. Інша справа печатки київської команди, яка перебувала в Україні на основі берестейського договору.

Марки і листи літунських пошт Київ-Відень і Одеса-Будапешт напевно найдуть почесне місце в збірці українського філателіста.

Філателісти кажуть, що існує тільки п'ять або шість коверт-першоднівок літ. пошти Київ-Відень, тож можемо собі уявити яка їх дорога ціна.

С. Гела

Філателістичний випуск

"ЛИСТОПАДОВИЙ ЧИН"

можна набути в Торонті
в крамниці "Плай":

PLAY, 344A Bathurst Street,
Toronto 2B, Ontario, Canada

або у видавця:

UKRAINIAN MUSEUM
4231 Wichita Ave.,
Cleveland 9, Ohio, USA.

ЛИСТОПАДОВИЙ ЧИН

3 нагоди 40-річчя схвалення Українською Конституантою у Львові (18. 10. 1918) і проголошення Всенародними Українськими Національними Зборами (19. 10. 1918) суверенної Української Держави на території Галичини з Лемківщиною, північно-західної Буковини і українського Закарпаття та в річницю перебрания Українською Національною Радою у Львові дня

1. 11. 1918 року влади на території Галичини, філателістичний лідділ Українського Музею в Клівленді, ЗДА, під проводом С. Кікти, видав три основні марки з погруддям президента ЗУНРеспубліки Є. Петрушевича, прем'єра міністрів (голови Державного Секретаріату) К. Левицького, і міністра (секретаря) військових справ полк. Д. Вітовського, чотири марки-причіпки: герб м. Львова, воєнний хрест Української Галицької Армії, дві цитати з відозв-проклямацій і рисунок передруку на австрійських марках для вжитку української державної

пошти у Львові в перших днях листопада 1918, коверту з символічним рисунком Листопадового Чину, листівку з погруддям полк. Д. Вітовського і особливу печатку-касівник.

Старанні рисунки роботи Ю. Волянюка і чистий літо-друк З. Єлива дають нам комбінований аркуш 42 марок.

Треба сподіватися, що ця естетична пам'ятка в річницю Листопадового зриву найде прихильний відзив серед української громади, а особливо серед його учасників, філателістів і молоді.

С. Г.

БАМБУКОВИЙ БЕТОН

Бамбук — це не тільки вудлища, якими звикли користуватися наші рибаки. З нього виробляється багато речей, матеріалів і продуктів. Бамбук налічує близько двохсот видів. Різні у них квітки і плоди, але однакова будова стовбура, що нагадує товсту соломинку. Ця "соломинка" іноді досягає сорока метрів заввишки і понад чверть метра завтовшки.

З пагінців молодого бамбука готують смачні приправи до м'ясних і рибних страв, з насіння, що нагадує овес, випікають палянички, із стовбура і кори добувають цукор, деякі ліки. Бамбукові тонкі стебла використовують для виробництва легких меблів, кошків, ваз, музичних інструментів, ліхтарів та ін. Китайські майстри роблять з бамбука драбини, водогінні труби, мости. Такий міцний міст завдовжки в 320 метрів уже не одне століття з'єднує береги річки Мінцзян. У провінції Юньань є цікавий пам'ятник китайської архітектури — бамбуковий храм. Всі його приміщення, оздоблені тонкою різьбою, зроблені з бамбука.

Тепер у Китаї бамбук знайшов ще ширше застосування. З нього виробляють різні будівельні матеріали, зокрема армований стеблами рослин бетон. Стовбури бамбука насичують консервуючим ляком, потім виготовляють каркас і заливають бетоном. Своєю міцністю бамбукобетон не поступається перед залізобетоном і обходиться вдвоє дешевше.

Південнояпонські й китайські види бамбука ростуть в Україні на узбережжі Криму. Зустрічається бамбук на Сахаліні й Курільських островах.

МИКЛАШІВСЬКІ ДУБИ

Тому два роки я приобіцяв роздобути Редакції і Читачам "Ми і Світу" фото трьох дубів з села Миклашів, біля Львова, під якими таборював Богдан Хмельницький, наступаючи на Львів. Це фото мені щойно переслано з України. Пересилаючи його, батько написав:

"Ці три дуби на миклашівським полі тепер у великім пошанівку. Коли в 1952 році відзначувало свято "Воз'єднання", там було багато людей, промови... Скільки їм років, годі довідатись. Вже 310 літ пройшло, як під ними Богдан Хмельницький таборював із своїм штабом, а тоді вже вони росли. Підняшов я людину з фотоапаратом, оплатив йому дорогу, і сам поїхав, щоб на дуби глянути. Оглянув докладно і так на око даю їм 450-500 років.

Дуже старі і дуже грубі. Один, найгрубший, має в пні проміру 2,50 метра, другий — 2 метри, а третій, найтонший, 1,50-1,80 метра. Тому найгрубшому гірчи буря зламала верх. Виріс верх інший, але помітно вже, що був зломаний. Дехто говорить, що сам Хмельницький садив ці дуби, але то видумка. Хмельницький ішов на Львів влітку, а вліті ніхто дуба не садить. Мені розказував один чоловік з Миклашева в Білці, в млині, що там, де ростуть дуби, ріс колись ліс і Хмельницький розтаборився на краю лісу, на горбку, бо звідтіль дуже добре видно всю околицю ген аж до Львова (до Львова всього тільки 15 кілометрів від дубів, — прим. ред.). Під дубом с викопав глибока яма, більш як на два метри завглибшки.

**Миклашівські дуби
— свідки славного
минулого
(фото надіслане
з України)**

Кажуть, що Хмельницький мав там свою землянку. Може бути, бо яма дуже старовинна. Коли за Австрії ліс викорчувано, влада заборонила рубати дуби, бо був це стратегічний пункт, що його зазначувано на всіх військових картах-спеціалках... Ось тобі і знимка Миклашівських дубів. Вийшла не погано. Фотографовано з південного сходу (друга, з північного заходу — гляшла гірше). Цей дуб, на вигляд найнижчий, є найгрубший. Ї нього зломаний верх, мабуть громом (в дуба громи найбільше б'ють!), а може бурєю чи воєнними діями. Виріс другий верх, та все таки пізнати, що дуб був ушкоджений."

Для мене це фото — спогад мого золотого дитинства. І досі в пам'яті живий образ, як червоне вечірнє сонце заочується за сторовинні Миклашівські дуби, той живий ще пам'ятник славного минулого України.

Василь Пелехатий

ЛІСОВІ ЕСКІЗИ

Одного разу сидів я на березі великого польського болота. Глядом мою увагу привернули якісь дивні звуки, схожі на тихе хлюпання. Потім почулося шарудіння серед сухої торішньої трави. Та ось, нарешті, на найближчій до берега купині зашелестіла жовта осока і промайнуло щось чорне. Почулося голосне цикання — і дві звичайні землерийки одна по одній перебігли вузькою перемичкою, що з'єднувала купину з берегом, і зникли в нірці на береговому схилі.

Через деякий час знову долинуло тихе хлюпання. Я помітив,

що у воді, біля самої поверхні, пливе якась істота. Ось вона видерлась на купину, менш зарослу осокою, і я побачив звірка, значно, чорнішого та більших розмірів, ніж землерийки, що втекли на берег. Це була кутора — водяна землерийка. Шарудіння було чути, коли вона обслідувала острівці-купини, вкриті сухою травою, а таємниче хлюпання — певко, тоді, коли гірнала у воду.

Саме кутора й налякала землерийок. Звірки поспішили вилізти на високий берег, куди не доносилося моторошне для них хлюпання.

Звичайні землерийки корисні тим, що знищують шкідливих комах, особливо мешканців лісової підстилки. Водяна кутора теж знищує комах, але вона може й шкодити, нападаючи на рибу. Якби землерийки не втекли своєчасно, можливо, від них залишилися б серед осоки тільки рештки бархатистих шкур.

**

Це було в Чорному лісі на Кіровоградщині. Якось, ідучи лісом, ми почули протяжний гучний крик, який відрізнявся від голосів відомих нам птахів. Звичайно, це хижий птах, і до того ж молодий, — вирішили ми і обережно рушили в напрямі, де лунав крик.

Між деревами повітлішало, і попереду показалася дорога. По той бік її тягнувся чималий поруб. Він заріс високою травою, кущами. Мабуть, незнайомий хижак сидить собі на одному з пнів. Та птаха ніде не видно! Тим часом знову пролунав крик. Уява малює великого хижака з гордовитою поставою. Але де ж він? Крик лу-

нає за два кроки від нас. Що за диво! Не притулився ж птах до землі, як це роблять наприклад, курині та куликові.

Ще крок уперед... І раптом з-під ніг вилітає щось маленьке, короткокриле. Та це ж звичайнісінький держак!

Скреготіння цього птаха на сухих порубах чорноліського масиву нам уже доводилось чути. Але ми так звикли вважати держака мешканцем низьких, вологих лук, що кожного разу слухали це скреготіння з де-

яким подивом. Протяжний пися, який ввів нас в оману, ми почули від держача вперше. Чому він пищав так настирливо? Я нахилився над кущиком, з-під якого вилетів птах, і розсунув гілки. Там лежалс кумедне цибате курча, вкрите чорним пушком, з відгризеною голівкою. Якийсь чотириногий хижак позбавив його життя, і це було причиною тривожних криків держача-самиці, таких несхожих на відоме всім скреготіння держача-самця.

В. Пінчук

СТАРОВИННІ РИМЛЯНИ ЇЛИ САЛАТУ

Салата була вже відома в давній римській імперії. Її назва також латинська, бо "салата" означає "сіль". Це тому, що їло її вбоге населення — плебеї, мачаючи листки в сіль.

Впродовж довгих сторіч багаті верстви погорджували салатою, чорним хлібом, печінкою та іншими харчовими продуктами, які є найздоровішими. Щойно від XVII ст. прийнявся звичай подавати їх на багаті столи.

ЦЕ СТАЛОСЯ В МОНТРЕАЛІ

Голова міста, шановний сенатор Сарто Фурніє, послухав поради Ліги опіки над сліпцями і запросив найвірнішу собаку Рене — улюбленого сторожа сліпої панни Люсі Сенькевіц, вписатись (докладніше зробити пропам'ятний знак) в "золотій книзі" міста.

Собака зробила пристойний знак і не було б трагедії, коли б не дізнався про це опозиційний радний міста, пан Проспер Буланжер. Він не вдовольнив звичайним протестом, але склав перед представниками преси заяву, в якій висловив обурення, що голова міста дає "підписувати" собаці книгу, в якій вписались найвідоміші особистості світу. Заява кінчається гострою вимогою, щоб сен. Фурніє не запрошував більш жодне звір'я класти свій знак у цій почесній книзі.

ЩЕ ЧАС ВІДМОЛОДЖУВАТИСЬ

Один лікар запропонував був президентові Клемансо піддатись відмолоджуючому лікуванню.

— Принципово не відмовляюсь — сказав великий політик, — але прийдіть тоді, як я постаріюсь!

Ця розмова відбулася, коли Клемансові було вже 83 роки.

“ЮНІЙ ЧЕТІ КРИЛАТИХ” В АЛЬБОМ

В одній із попередніх статей “Ми і Світ” я висловив віру в краще майбутнє американського футболу. Свої надії я снував, спостерігаючи плекання кадрів молодого футбольного авангарду, що має прийти на зміну старшому поколінню.

Неоцінену працю в цьому напрямі зробило Чикаго. Тут на протязі двох років пощастило змобілізувати біля 55 молодечих футбольних дружин, які в ссінніх місяцях змагаються за

мистецтво міста в рамках окремої Ліги, тзв. Доросту. Змагунцих дружин у віці від 6 до 13 років рекрутуються із вселюдних шкіл та підлягають зарядам поодиноких Парків.

Незалежно від цього, при місцевих клубках Національної Ліги існують, або теж творяться, футбольні дружини юнаків, з яких найбільшу увагу звернули вже на себе два комплекти Юного СУМА під назвою “Білі” та “Зелені” Крила. Вони постали

“Білі” та “Зелені” Крила з своїм організатором і виховником П. Гнатівом (стоїть крайній праворуч)

при осередку ім. Павлушкова в Чикаго, завдяки невтомній праці п. П. Гнатива, що є їх менажером, суддею та батьком. Своїми виступами на зеленій мураві молоді сумівці вже не раз захопили чикагівську публіку і тому їх постійно ангажуваться в "увертюрах" до більших футбольних імпрез, а це є для них найкращим виявом признання та подиву серед своїх і чужинців.

І коли б сьогодні клуби інших міст в ЗДА зробили подібний поступ, тоді вони не тільки загантували б собі довше існування, але й помітно підняли б рівень американського футболу.

СПОРТОВЕ ЗНАЧІННЯ "СОЮЗІВКИ"

"Союзівка", прекрасний український відпочинковий центр біля Нью-Йорку — це справді перлина довголітнього доріжку УНС, шматок рідної землі на далекій чужині. Ідеальні природні умовини, комфорт та симпатична атмосфера — притягають сюди щороку масу українських туристів, які знаходять тут відпочинок, розраду та користі з різних культурних імпрез.

Під кінець святкового тижня "Дня Праці" — Союзівка була єреною найбільшою дотепер українського тенісового турніру за мистецтво УСЦАКУ. Зібравши біля пів сотні заавансованих змагунів з усіх сторін Північно-Американського Континенту, організатори дали нагоду

подивляти цікаві, завзяті та на високому рівні поставлені змагання. Заслуженим переможцем турніру став молодий студент Мічигенського університету Ю. Король з Дітройту, що виявився справжнім королем українського тенісу. Він, між іншим, переміг у півфіналі, після найкращої гри турніру, д-ра В. Соколовського з Чикаго 6:2, 6:4 та в фіналі свого клубового колегу Ю. Годіва 6:4, 6:1.

Перше місце серед жінок зайняла І. Стечик з Торонта, перемагаючи в фіналі І. Душиник з Нью-Йорку 6:0, 6:1. В класі Олд Боїв першуніом став інж. Р. Рагочий.

Всім переможцям вручено грамоти й чаші УНС та УСЦАКУ (фундації д-ра Вітківського та д-ра Соколовського).

До повного успіху згадаємо імпрези у великій мірі причинилася бездоганна організація під керівництвом досвідченого спортового діяча в особі інж. Б. Рака.

Крім трьох тенісових кортів "Союзівка" диспонує ще відбійковими площами, гарним (хоч трохи замалим) пливальним басейном та регулярним футбольним грищем, що робить її просто ідеальним місцем для різних спортових здвигів.

І коли б "Союзівка" була спроможна дати змагунам де-що кращі фінансові умовини — тоді вона мала б усі шанси стати на майбутнє не тільки постійним українським "Вімблдоном", але й взагалі центром нашого спортового руху.

ЧИ ВИ ПОДУМАЛИ НАД ТИМ, ЩО НЕЗРІВНЯНИМ ДАРУНКОМ ДЛЯ ВАШИХ БЛИЗКИХ БУЛА Б КАРТИНА УКРАЇНСЬКОГО МИСТЦЯ, ЩО ЇЇ МОЖЕТЕ НАБУТИ ЧЕРЕЗ "МИ І СВІТ"?

50 РЕЦЕПТ, ЩОБ МАТИ УСПІХ

Недавно я мала змогу побувати в широкому товаристві, де була присутня одна відома артистка: талановита, молода, дуже популярна. Я обсервувала її весь вечір: навіть без сценічного макіяжу вона мала незвичайний успіх, була душею цілого товариства. Усі були нею захоплені, кожний уважав її найсимпатичнішою в світі.

Але скажете: Вміти нав'язати контакт з своїм довкіллям, бути безпосередньою, милою, природною — це не велика штука для артистки, яка звикла бути фотографованою з усіх боків, ширити подив, слухати компліментів. Нам це багато важче...

Ні, ви помиляєтесь, — ваш успіх також залежить виключно від вас самих. Якщо засвоїте собі цих 50 рецептів, які даю вам нижче, переконаєтесь, що незабаром усі говоритимуть про вас: "Це ж просто неймовірно, який великий вона має успіх!"

1. Слухайте зацікавлено кожного, навіть якщо він погано розказує про щось, що ви знаєте краще нього.

2. Умійте сміятися: ви ж уважаєте життя гарним, дайте цьому вислів назовні.

3. Кожного, хто з вами говорить, уважайте достатньою достойним, щоб бути супроти нього милою і чемною.

4. Завжди виходьте з принципу, що кожна стрічна люди-

на може навчити вас чогось, що ви не знаєте і що добре було б вам знати.

5. Визнайте ваші помилки і знайте, що це глупо хотіти завжди мати слухність.

6. Не виробляйте собі слави "жінки, яка ненавидить жінок".

7. Не минайте ніколи нагоди сказати комусь комплімент, навіть якщо ви дуже соромливі.

8. Зробіть собі список ваших поганих прикмет — найкраще гипішіть їх, щоб краще зятимити, — і старайтесь їх визбуватись.

9. Завжди дотримуйте обіцянок, навіть якщо згодом вам невигідно їх виконувати.

10. Не будьте мстиві, радше перші подавайте руку до згоди.

11. Ніколи не вирішуйте, що ви когось не любите тільки тому, що хтось вам сказав про нього щось погане.

12. Старайтесь завжди буди приємною, якщо не стати вас на елегантцю, то будьте виплелані й чисті.

13. Будьте завжди точними і завжди попросіть вибачення, якщо виймово запізнітесь.

14. Своїм приятелям і приятелькам дайте відчути, що вам справді приємно бути в їх товаристві. Степан ніколи не повинен відчути, що Тарас вам миліший, бо в нього є елегантне авто, а в Степана тільки критки на автобус.

15. Тямте про свята і рокови-

САЛЬОН КРАСИ ОЛЬГИ КОЛЯНКІВСЬКОЇ “COLETTE”

1071 BATHURST STREET, TORONTO — LE 1-6482

ЗАЧІСКИ — КОСМЕТИКА — ПАРФУМЕРІЯ

Миття й уложення волосся	— — — — —	1.25
тривалі зачіски	— — — — — від	7.00
у вівторок і середу вранці від 9-1 год. “спешел”		5.50
масажі голови і волосся, проти випадання, для жінок і чоловіків	— — — — —	1.50
фарбування волосся	— — — — — від	4.00
масажі лица	— — — — — від	1.50
манікюри	— — — — —	1.00
педикюри	— — — — —	3.00

У парфумерії креми широко відомої паризької фірми

Dr. N. G. PAYOT

нічний крем — 2.50 гормоновий — 3.00
ембріоновий — 3.75

Найновіший винахід на відмолодження шкіри за
найкращою метою д-ра Філатова

серум у ампулах —потрійна доза	— — — —	35.00
поодинокі доза на 10 аплікацій	— — — —	15.00
денний крем для делікатної сухої шкіри	— —	3.50
Великий вибір кредок, помадок, пудрів, ружів, мейк-ап, спеціальних театральних олівців до брів		0.50

Різномодні парфуми

“Jolie Madame”, “Vent Vert” — фірми Balmain
та інші.

— САЛЬОН ВІДКРИТИЙ ЩОДЕННО ВІД 9-9 ГОД. —

Просимо домовлятися телефоном.

ни: навіть звичайна поштова картка робить у такий день приємність.

16. Ніколи не зачісуйтеся і не малюйтеся публічно, коли вас бачать інші.

17. Не насміхайтесь з хлопців, які погано танцюють: насмішки з інших не приносять вам честі.

18. Майте настільки сильної волі, щоб не робити те, що роблять інші, якщо воно вам видається поганим: завжди знайдеться хтось, хто оцінить вашу відвагу і матиме для вас подив.

19. Не говоріть погано про інших.

20. Навчіться бути оригінальними: виступіть з новою ідеєю, модою, грою, вносіть щось нове, — хоча б навіть нову зачіску.

21. Не виявляйте ніколи секретів, які вам повірено.

22. Навчіться говорити, що вам поводить добре, що почуваетесь прекрасно. Ваші болі і турботи цікавлять тільки вашу матір, подруга чи дитину.

23. Говоріть голосно про те, що вам справляє приємність, і промовчуйте те, що вас погано вражає.

24. Будьте толерантними для чужих ідей і чужих переконань, навіть якщо ви думаєте інакше.

25. Якщо ви неодружена, не думайте, що ваш успіх мірятимуть кількістю хлопців, в яких товариств перебуваєте. Про вас говоритимуть тільки: "Це дівчина, з якою можна забавитись".

26. Ваші друзі повинні виробити собі думку, що вони можуть в усіх обставинах на вас рахувати.

27. Цікайтесь проблемами і клопотами інших.

28. Не очікуйте ніколи останньої хвилини, щоб відповісти на запрошення, бо це робить враження, що приходите тільки тоді, як не трапиться вам нічого кращого.

29. Після проведеного вечора з приятелями не забудьте наступного дня їм подякувати за приємність, якої ви зазнали в їх товаристві.

30. Вистерігайтесь говорити

Хочете негайно позбутися свинячих і повернути Ваш колишній блискучий, природний колір волосся, скріпити його коріння і знищити лупу, вживайте чудесний препарат приємного запаху

VERODAN

продукт нової української фірми

VERO PREPARATION

811 Dupont St., Toronto, Ont.

"ВЕРОДАН" продається:

"ARKA" — Queen St. W.,
PLAY Store - 344-A Bathurst
St., DRUG Store — 204 Bathurst St.
ФІРМА: 811 Dupont St., Toronto. — Монтреаль:
українські крамниці

Можна його також купити або замовити (ціна 3 дол.) в Сальоні "Ми і Світ"

1071 Bathurst St., Toronto, Ont.

про події й особи, які не є відомі усьому товариству.

31. Pozнайомте своїх приятелів одних з одними. Скоріше, чи пізніше, вони познайомляться, але краще, щоб це сталося за вашим посередництвом.

32. Запишіть на тасьмі свій сміх. Якщо він вам видається надто претенсійним чи дурним, старайтесь направити його.

33. Не резервуйте вашої чемності, вашого шарму, вашої услужливості, вашого гумору і вашої балакучості виключно тільки для людей нижче тридцятки.

34. Не відмовляйте зустрічі вашій приятельці чи вашому приятелю в останній хвилині, — це дуже зменшує вашу популярність.

35. Віддайте завжди позичену річ неушкодженю, але позичайте тільки у випадку скрайньої konieczності.

36. Не гогоріть ніколи нічого злого про когось, хто вийшов з кімнати, бо кожний думатиме, що ви скажете про нього, як він вийде раніше вас.

37. Не залишайте нагоди сказати щось добре про присутніх, є ще більше про несприятелів.

38. Говоріть некрикливо і не розказуйте надто зухвалих історій.

39. Не вдавайте. Говорення про книжки, яких ви не читали, і вживання слів, яких значення не розумієте, — не принесе вам чести.

40. Будьте особливо уважливими до соромливих, до тих, хто не має надто гарного чи глибового чоловіка або нареченого. Вони також вироблять вам опінію.

41. Пам'ятайте, що кожна най-

краща історія є забавна за першим разом, сприйемлива за другим, а осоружна розказувана втретє.

42. Не називайте зараз ідіотами тих, хто є іншої думки, їх спінія є різною від вашої, але гона також має своє значення.

43. Не виходьте з дому надто часто й уникайте надто строгих режимів (діет), бо вони дають немилий вираз лица і роблять нервовними.

44. Будьте в курсі усіх справ, це дасть вам змогу промовити слово в кожному товаристві.

45. Старайтесь говорити з людьми про те, що їх цікавить: про їхню професію, про дорогих їм осіб. Але вмійте також слухати.

46. Майте терпеливість і до тих, які є повільнішими від вас.

47. Будьте гостинними і для своїх гостей готуйте тисячі приємностей.

48. Знайдіть собі новий центр зацікавлення, спорт, вивчання чужої мови, якусь суспільну працю. Все це з'єднає вас нових приятелів.

49. Чеминість ніколи не може бути надто великою, отже не ставте їй меж.

50. Напишіть кілька слів (але лишіть рукою!) тому, хто переживає горе, хто терпить, або кого зустрічає щастя. Це уважливість, якої ніколи не забувається.

Я не сказала вам нічого нового. Усі ці рецепти були вам відомі. Якщо ви їх не завжди стосували, то тільки тому, що вам, мовляв, не залежить, що хто про вас думає. Та все таки інколи буває прикро, що хтось інший має більший успіх. Отже?...

О. К.

СЕРЦЕВІ ПРЕПАРАТИ З РОСЛИН

Серед різних засобів, якими користується медицина в боротьбі за здоров'я людей, важливе місце займають препарати рослинного походження. Протягом тисячоліть, починаючи ще з стародавніх часів і до наших днів, лікарські рослини є цінною сировиною для виробництва численних препаратів, які є багатьох випадках мають велику цілющу силу.

Дослідами встановлено, що лікарські рослини здебільшого містять різні хімічні сполуки — алькалоїди, глюкозиди, сапоніни, ефірні олійки, смоли, жири, ферменти, гормони, вітаміни, фітонциди тощо, яким сучасна медична наука надає важливого значення в боротьбі з різними захворюваннями. Завдяки тому, що багато лікарських рослин діє на весь людський організм, вони іноді приносять більше користі хворому, ніж ліки з індивідуальною хімічною формою.

Україна багата на різноманітні лікарські рослини. Велика частина їх уже давно добре вивчена і служить надійною сировиною для хіміко-фармацевтичної промисловості. Інші види рослин ще досліджуються, випробовуються, перевіряються з тим, щоб використати їх для виготовлення препаратів. Деякі види рослин застосовувалися в народній медицині, наукова медицина використовувала наперстянку, а також чорногірку, конвалію, горицвіт і т. д.

Однією з цінних лікарських

рослин є пурпурна наперстянка. Це дуже корисна рослина. Її листя містить різні глюкозиди — цінну сировину для виготовлення ряду препаратів, які сприяють лікуванню захворювань серцево-судинної системи. Таким, зокрема, є дигітурен. Цей препарат виявився успішним засобом у боротьбі з серцевими захворюваннями. Фармакологічними дослідженнями встановлено, що він збільшує амплітуду серцевих скорочень, вирівнює їх ритм, помірно підвищує кров'яний тиск і т. д. Клінічні спостереження показали, що дигітурен, будучи активним серцевим засобом, дає позитивний ефект при лікуванні хворих з виявленою недостатністю кровообігу. Він сприяє зменшенню, навіть повному зникненню набряків, зменшує застійні явища у малому колі кровообігу. Важливо підкреслити, що хворі добре переносять цей препарат.

Візьмемо інший препарат — дигітазид. Це водний розчин глюкозидів тієї ж пурпурної наперстянки, який являє собою прозору рідину з своєрідним запахом, гіркий на смак. Виробництво вказаного препарату лише недавно освоєно. Він застосовується переважно при тяжких порушеннях кровообігу, що вимагають швидкого терапевтичного втручання.

Значний інтерес становить лантозид — спиртовий розчин глюкозидів, виділений з шерстистої наперстянки. Він засто-

совується при серцевій недостатності з порушенням кровообігу другого і третього ступенів. Дослідження показали, що на відміну від пурпурної наперстянки дія лантозиду виявляється в організмі досить швидко. Так, більшість хворих, прийнявши цей препарат, майже відразу відчували поліпшення ритму серця, краще почували себе. При прийомі лантозиду іноді можуть спостерігатися і побічні явища: втрата апетиту, нудота і т. д. У таких випадках дозу зменшують, роблять перерву в лікуванні або призначають інший препарат.

Із різних видів наперстянки виготовляють також інші види серцевих ліків, наприклад, диганізид, сукудифер, дилаген, дигнцилен, сатитурани, кордигіт тощо, які допомагають медицині лікувати різні захворювання серцево-судинної системи, дещо полегшують стан хворого. Зауважимо, що всі ці препарати належать до сильнодіючих речовин і тому відпускаються в аптеках лише за рецептами лікарів.

Цінною сировиною для виготовлення препаратів, які широко застосовуються при серцевих захворюваннях, є конвалія травнева. Зокрема, успішними ліками з цієї рослини є конвазид, що вживається при ослабленні серцевої діяльності. Конвазид протипоказаний при різних органічних змінах серця і судин, гострому міокардиті, ендокардиті, гостро вираженій кардіосклерозі.

Медична промисловість освоїла виробництво препарата коргликоу з листя конвалії. Його рекомендують застосовувати хво-

рим на клапанні пороки серця і при захворюваннях серцевого м'язу. За фармакологічною дією цей препарат близький до строфантину.

Говорячи про ліки з конвалії, слід сказати і про такий новий препарат, як конваліатоксин. Ці ліки за своєю біологічною активністю переважають інші серцеві глікозиди. За терапевтичним ефектом у клініці серцевої патології вони не поступаються перед строфантином. Застосовується конваліатоксин при серцевій недостатності з порушенням кровообігу другого і третього ступенів.

Всім відома рослина олеандр. Вона також служить сировиною для виробництва корисних лі-

Три українські підприємства об'єднані

під одним проводом

UBA TRADING CO. LTD.

Одинокa українська гуртівня
споживчих товарів

**420-428 Bathurst Street
WA 2-6115-6**

ALBERTA FUEL LTD.

Перша самостійна українська
фірма доставки опалової оли-
ви для хатнього вжитку

420 Bathurst St. WA 2-6862

HOME TOWN BAKERY

Хліб і печиво різного роду
доставляємо до склепів
і домів!

**164 Kane Ave — RO 7-7246
Toronto, Ont.**

ків. Серед них можна назвати препарат неріолін. Це кристалічний глюкозид, який одержують з листя олеандра. За характером і тривалістю дії він дуже нагадує наперстянку, але відрізняється від неї меншими кумулятивними властивостями і великою швидкістю всмоктування з шлунково-кишкового тракту. Вживається для лікування хворих на комбіноване ураження мітральних клапанів із захворюваннями міокарду в стадії суб- і декомпенсації. Завдяки значній діуретичній дії рекомендується при серцевій недостатності з набряками.

Цінною лікарською рослиною є сірий жовтушник. З нього виготовляють еризид — прозору, з жовтуватим відтінком рідину, гірку на смак. Еризид вживається при серцевій недостатності з важкими порушеннями кровообігу.

Дуже ефективним є й інший препарат — кардіовален, що являє собою комплекс ліків. До його складу входять сік зі свіжої трави сірого жовтушника, едонізид, рідкий екстракт глоду, сік із свіжого коріння валер'яни, незначна кількість камфори і т. д. Кардіовален застосовується при ревматичних пороках серця, гіпертонічній хворобі, кардіосклерозі, являх серцевої недостатності, порушенні кровообігу. Позитивний результат він дає також при болювих відчуттях у ділянці серця. Лікування кардіоваленом триває від 20 до 30 днів.

З сірого жовтушника виготовляють еризимін — білий кристалічний порошок, що розчиняється у воді, спирті й ефірі.

Вживається при серцевій недостатності з порушенням кровообігу другого і третього ступенів.

Хіміко-фармацевтична промисловість освоїла також виробництво препарату периплоцину, сировиною для якого є кора обивійника. Периплоцин — дуже активний серцевий засіб, що нагадує строфантин, але менш токсичний за нього. Вживається при розладах серцевої діяльності, відновлює серцевий ритм, прискорює кровотік, зменшує задишку і серцебиття, не дає побічних явищ.

До числа цінних препаратів слід віднести і келін, який виготовляють з насіння рослини аммі зубна, що культивується в Україні. Цей препарат застосовується при лікуванні хворих на стенокардію (грудна жаба) і бронхіальну астму, має ряд позитивних властивостей. Він, наприклад, розширює вентрікули серця і прояснює бронхі. У більшості випадків після застосування келіну під час коронарної хвороби зникають приступи стенокардії або зменшуються їх частота і тривалість, перестають турбувати постійні неприємні відчуття в ділянці серця. Під впливом келіну при бронхіальній астмі послаблюються приступи. Келін особливо ефективний у випадках, коли бронхіальна астма супроводжується приступами стенокардії.

Медична промисловість успішно освоює нові лікарські препарати, які є дієвим засобом боротьби проти різних захворювань людини, за зміцнення її здоров'я.

М. Б.

УКРАЇНА

Франківський вечір у Перемишлі. — У Перемишлі відбувся 31 серпня урочистий вечір, присвячений 102 річниці народження Івана Франка. Вечір відкрито піснею 30-особового хору на слова Ів. Франка "Вічний революціонер". Доповідь виголосив учитель Матейко. Потім хор під кер. проф. Поповської виконав низку українських народних пісень.

Пам'ятник Ол. Довженкові. — На могилі великого українського мистця — режисера Олександра Довженка, на Новодівичому кладовищі в Москві, 12 вересня ц. р. покладено пам'ятник. Це скульптурний портрет долота В. Мухіної: високе чоло, проникливий, спрямований в далечінь погляд — обличчя мистця і мислителя.

Виставка мистецької фотографії Італії та Бельгії. — В Києві відбулась виставка праць італійських та бельгійських мистецьких фотографів. Преса критикувала "вплив абстрактивізму" на бельгійських майстрів.

Сподобалась лотерія. — Уряд УРСР вже в друге проголосив державну лотерію. Випущено льосів на суму 300 мільйонів карбованців, по 5 карб кожний. Виграшів має бути на суму 120 мільйонів карб.: 120 автомобілів, 30 одноквартирних будинків, мотоцикли, піанно, телевізори, холодильники, годинники тощо. Тираж виграшів відбу-

дется при кінці грудня в місті Сталіно.

Найстарші письменники. — У Львові відзначено ювілей двох найстарших українських письменників: Дениса Лукіяновича і Михайла Яцкова. Обидва вони закінчили 85-ий рік життя.

Відзначено мистців. — Званням "заслуженого діяча мистецтва" нагороджено артиста Київського акад. театру ім. Т. Шевченка Анатолія Волненка, малара-графіка Валентина Литвиненка і скульптора Галину Петраневич.

Празький театр у Києві. — У Києві гостював празький театр "Д-34", що показав киянам п'ять своїх найкращих вистав.

Делегація з України в Кракові. — У ювілейних святкуваннях "Дні Кракова" взяла участь делегація з України, в складі якої був також письменник Юрій Збанацький.

Львівський театр виступав у Ризі. — Львівський театр ім. Заньковецької поставив низку п'єс в Ризі: "Вій, вітерець", "Докон сонце зійде", "Сава Чалний", "Чому посміхалися зорі", "Там-лет", "Тарас Бульба" тощо.

Наукова бібліографія Т. Шевченка. — Готуючись відзначити дві знаменні дати, зв'язані з іменем Тараса Шевченка (в 1961 році минає 100 років з дня його смерті, а в 1964 — 150 років з дня народження) Державна публічна бібліотека Академії наук УРСР запланувала скласти наукову бібліографію творів

великого Кобзаря і літератури про нього. Книга запланована на 60-70 друкованих аркушів.

Старовинний скарб. — Поблизу річки Північний Донець, за півтора кілометра від села Мартова, Печеніжського району на Харківщині, знайдено скарб старовинних монет — мідних та срібних, з часів Хмельниччини.

Підготовка монографії "Українці". — В УРСР закінчують редакцію першого тому історико-етнографічної монографії "Українці". Макет цього видання має бути викінчений до кінця ц. р. і розісланий "для широкого обговорення". Перший том має охопити такі питання: утворення української народності і нації, історія етнографічного вивчення українського народу, етнічні кордони та етнографічні райони українського народу, сільсько-господарська культура, домашні промисли, поселення, двір, житло, одяг, їжа, шлюб, сім'я, громадський побут, звичаї українського селянства до революції, народне мистецтво, словесний і музичний фольклор тощо. Очевидно, що — як пишуть — "значне місце займе критика буржуазно-націоналістичних концепцій, що спотворювали історію української народної культури, зокрема викриття реакційної теорії безкласовості української нації, яку пропагували М. Грушевський та його школа".

Перепис населення. — На Україні як і в усьому Рад. Союзі 15 січня 1959 р. буде проведений загальний, четвертий з черги, перепис населення. Переписний лист має 10 пунктів — вік, національність, рідна мова, ро-

динний стан, освіта (вища, середня і т. д.), заняття, місце праці тощо.

Ювілей Мар'яненка. — В Харкові відзначено 80-річчя одного з найвизначніших мистців сцени — Івана Мар'яненка, що понад 62 роки посвятив театральній діяльності.

Цінна нагорода. — Жюрі Брюссельської всесвітньої виставки присудило почесний диплом заводові сільсько-господарського машинобудування в Дніпропетровському за створення високоякісного бурякокомбайна.

Українські самоцвіти. — Про багатства українських надр можна судити з колекції Геологічного музею Інституту геології Академії наук у Києві. Там виставлено понад 80 тисяч зразків гірських порід, скам'янілостей і корисних копалин. Є серед них і виблискуючі всіма барвами райдуги самоцвіти, що зустрічаються на Україні.

Ось берил. Найчастіше він забарвлений у зеленуватий, жовтий, жовтуватозелений, блакитний, яскравозелений, іноді рожевий колір. Одна з різновидностей берила — аквамарин. Його назва походить від двох латинських слів "аква" — вода і "маре" — море, за своїм кольором аквамарин нагадує колір морської води.

Поряд лежить гранат. По латині це слово означає "подібний до зерен". І назву свою цей червоний камінь отримав через подібність його кольору до зерен плодів гранатового дерева. На Україні найчастіше зустрічається різновидність граната — альмадин. Рідше інша — піроп, ця назва походить від грецького "пірос" — "схожий

на вогонь" завдяки його темно-червоному кольорові.

Тут же розмістилися прозорі, блакитні і золотисті топази.

Грецькі, візантійські, римські вчені і мандрівники у своїх працях згадують про легендарне плем'я — ататирсів, що населяли територію від Дунаю до Дністра, земля яких була багата на алмази. Древні автори відзначають, що улюбленою прикрасою жінок цього племені були алмази.

Джерела мало вірогідні, але все ж такі становлять значний інтерес. Один час вважали, що якихось нових цінних і цікавих відкриттів корисних копалин на території України. Однак за останні роки в районі Південного Токмана, південніше міста Запоріжжя, було розвідане величезне родовище марганцевих руд. Будемо сподіватися, що українські геологи ще порадують нас новими знахідками, серед яких будуть і самоцвіти.

СССР

Далеко ще, щоб перегнати. — В советському господарстві тепер модне гасло "Наздогнати й перегнати Америку!" Наскільки ще воно далеко до наміченої мети, хай послужать норми для хімічної промисловості СССР. Постановою Пленуму ЦК КПРС протягом 1959-1965 рр. советська хімічна промисловість зросте приблизно в три рази. Якщо цей плян зреалізується, то в 1965 році населення СССР матиме шерстяних (вовняних) тканин з домішкою штучного і синтетичного волокна 450 міль метрів, шовкових тканин з синтетичного і штучного волокна —

1237 міль метрів, трикотажних виробів — 588 міль штук, взуття (шкіряного і синтетичного) — 515 міль пар. Значить, коли рахувати населення СССР кругло на 200 міль осіб, то в 1965 році вони можуть надіятись дістати по 2,25 метра тканини на вбрання, по три штуки трикотажних виробів на особу, по 6 метрів полотна та по дві з половиною пари взуття (рахуючи тут і калоші). Цікаво, хто в Америці вдовольнися б такою річною нормою?

Конференція письменників країн Азії й Африки. — У Ташкенті відбулася дбайливо підготована конференція письменників Азії й Африки. З Москви виїхала на неї урядова делегація, очолена членом президії ЦК Мухітдіновим та заст. голови Верх. Ради СССР Камаловим. Хрущов вислав привітальну телеграму, в якій підкреслював "активну роль письменників Азії й Африки у піднесенні національної самосвідомості народів, що б'ються за визволення від гніту імперіалістичних колонізаторів."

КАНАДА

Пляни торонтонської ратуші показують у Москві. — Москва запросила фініландського архітекта Вільйо Ревеля, який дістав першу нагороду за проєкт нової ратуші у Торонті, щоб він дав виклад російським архітекторам. Він покаже не тільки свій плян, але також вісім інших плянів, які були розглядані у пів-фіналі конкурсу. Кажуть, що советські архітекти були зголосили на конкурс свої проєкти ратуші, але вони наспіли після устійненого речення.

Хто буде ген. губернатором? — Коротко перед візитою англійської королівської пари наступного літа, прем. Діфенбейкер мусить підняти особу, яка займала б пост генерального губернатора після уступлення Вінсентія Мессі, що вступає у 71ий рік життя. Якийсь час кружляли погослови, що губернатором буде лорд Мавитбеттен, вуйко подруга королеви Філіппа, герой 2-ої світової війни та останній віцекороль Індії, — але сам він це заперечив. Говорять також про можливість номінації попереднього прем'єра Люї Сен Лорана, але це мало правдоподібно, бо нема звичаю іменувати губернатором людину, яка була заангажована в партійному житті. — Тепер, коли затіснились взаємини поміж державами Коммонвелту, не виключають також можливості, що буде іменований губернатором хтось із заслужених мужів з іншої держави. І тут дуже імовірною була б кандидатура австралійського прем'єр-міністра Роберта Мензіса, який думає вже усунутись від політичного життя.

Спроба уніфікації мови ескімосів. — Канадійський уряд призадумується, як приєднати до цивілізації ескімосів. Найлегше було б нав'язати духовний контакт поміж ними і поміж ескімосами, які заселяють Гренландію. В Гренландії живе 25.000 ескімосів, вони мають свої часописи, письменників, поетів і навіть одного філософа. Біда тільки, що 10.000 канадійських ескімосів говорять 25 різними діалектами і жоден з них не є зрозумілий ескімосам Гренландії, які ще при кінці минулого

сторіччя прийняли один спільний говір. Тепер канадійські мовознавці стараються створити такий спільний говір для канадійських ескімосів, який був би близький також мові гренландських ескімосів і дав би змогу користати з їх культурних надбань.

КУБА

Фідель Кастро пробує прогнати англійців. — Повстанська радіовисильна передала розпорядок Фіделя Кастро, що впроваджує на зайнятих повстанцями теренах закон про конфіскацію всього англійського майна. Англійським громадянам наказано до десяти днів покинути Кубу, бо після цього речення вони будуть уважані за агентів ворожої держави. — Ненависть повстанців до англійців посилилась після того, як Англія продала кубському урядові на приборювання повстання 15 літаків.

ЗДА

Айзенгавер опрокидує критику маршала Монтгомері. — Англійський маршал Монтгомері опублікував у магазині "Лайф" свої спомини, де скритикував стратегію Айзенгавера під час другої світової війни. На думку Монтгомері, війну можна було закінчити раніше і з меншою напругою сил. Англійський маршал обстоював концентровану атаку всіх альянтських військ на одному фронті, натомість Айзенгавер, який був головним командантом, розпорозив сили на різних фронтах. — Обороняючись перед закидами маршала, през. Айзенгавер заявив пресі, що він закінчив війну раніше, як усі того спо-

дівались. Найвідоміші стратеги передбачали, що перемога наступить не швидше, як на два роки після альянтської висадки в Європі, — а війна закінчилася вже по 11 місяцях. Черчіл сказав був свого часу, що коли Париж дістанеться в руки альянтів на Різдво, то це буде одна з найуспішніших кампаній в історії воєн. А Париж був зайнятий вже 25 серпня 1944 (перша висадка в Нормандії відбулась 6 червня 1944).

АНГЛІЯ

Клопіт з жінками в Палаті Лордів. — Вперше в історії Англії іменовано досмертними членами Палати Лордів кілька жінок. І ось відразу вийшли непорозуміння. Дві жінки відмовились зняти з голови капелюхи, кажучи, що не хочуть побурити собі фризур. Третя відмовилась присягати перед Богом на вірність королеві, бо вона атеїстка і антимонархістка.

Все ще проблема Маргарети і Товзенда. — "Принцеса Маргарета і полковник Товзенд глибоко кохаються і їхня любов перемагає всі перешкоди," — пише журналіст Норман Береймен в своїй "Історії Пітера Товзенда", що недавно появилась в продажі. Багато уривків з цієї книжки опублікувала вже англійська преса. Автор є близьким приятелем Товзенда і полковник навіть корегував деякі розділи, які дотичать його особисто. В книжці широко розказується про почування обидвох молодих людей, розшифровується, що про це знала не тільки королева перед коронацією, але й покійний король Юрій VI.

Врешті в справу змішалися урядові особистості і сам тодішній прем'єр Вінстон Черчіл. Товзенда вислано до Бельгії, але він цілї приїжджав і зустрічався з Маргаретою. Тоді виступила енергійно протестантська Церква. Принцесу покликав кентерберійський архієпископ і вона приняла рішення: зректися Товзенда. "Але Маргарета не зрелась кохання, — пише автор книжки — її любов тепер сильніша, як будь-коли досі."

Товзенд тому поїхав в подорож довкола світу, щоб дати змогу Маргареті познайомитися з іншими молодими людьми і вийти заміж, але вона залишилась вірною, — пише Береймен. Поява цієї книжки викликала багато сенсації, але ще більше несмаку.

БЕЛЬГІЯ

Закрито світову виставку. — 19 жовтня закрито світову виставку в Брюсселі, що її відвідало 42 мільйони людей. Не відомо ще, скільки зиску принесла виставка. Сам тільки вступ до "Атоміуму" дав 75 мільйонів бельгійських франків. Преса подає тепер чимало інтересних статистичних даних: що на виставці загублено і знайдено 2.000 дітей, що в американському павільйоні продано 500.000 "гот догів", що дано лікарську допомогу 31.000 осіб. Були різні курйози (однї німець пробував оглядати виставку зовсім голий), чимало злодіяств, кілька передчасних народин і ще більше атак "сліпої кишки". Тепер поспішно розмонтовують павільйони, бо тільки дуже мало будівель залишаться на постійно. Австрія перевозить свій па-

вільйон до Відня, Чехословаччина до Праги, СССР — до Москви. Інші продають свої павільйони в цілості й частинами.

ФРАНЦІЯ

Сійте пшеницю, замість насаджувати виноградники! — Президент французької Медичної Академії, проф. Дебре, звернувся з апелем до французьких землевласників, щоб вони, замість насаджувати виноградники, сіяли більше пшениці. Алькоголізм — каже він — спричинює у Франції двічі стільки смертних випадків, як туберкульоза. Він сприяє також поширенню недуги рака та серцевих недуг.

ПОЛЬЩА

Міністри також стріляють дурниці. — Широко відомий у світі польський міністер закордонних справ Рапацький, якого іменем названо московський план нейтралізації країн Середньої Європи, виголошував в Об'єднаних Націях промову під час дебати над атомовим роззброєнням. Як приклад гідний наслідування він подав СССР, що, мовляв, ще в березні припинив свої експерименти. Почувши ці слова, всі делегати наперед здивовано вирячили очі, а опісля вибухнули сміхом. Виявилося, що Рапацький нічого не знає про нову серію советських атомових експериментів, які почалися на два дні раніше та про що вже писала вся світова преса.

НІМЕЧЧИНА

Відшкодування жидам. — Жидівська організація, що займається відшкодуваннями, випла-

тила потерпілим від нацистських переслідувань жидам вже понад 20 мільйонів доларів. Ці гроші передав їй німецький боннський уряд. Впродовж 12 років Німеччина зобов'язалася виплатити жидам 123 мільйони доларів відшкодування.

Гойс відвідав Англію. — Західно - німецький президент проф. Гойс відвідав Лондон, де на зустріч йому виїхала королівська пара. Це були перші відвідини голови німецької держави в Англії від пів сторіччя. Останньою гостював там ще 51 років тому цісар Вільгельм II. Вміжчасі обидва народи кривавились у двох світових війнах. Символом німецького "покаяння" було передання Гойсом 5.000 фунтів на відбудову зруйнованої німецькими бомбами катедр в Ковентрі.

ІТАЛІЯ

Лікарі осудили д-ра Галеацці. — Римське медичне товариство осудило д-ра Галеацці-Лізі, який впродовж 20 років був особистим лікарем папи Пія XII за те, що він опублікував в одному з магазинів сподини з часів лікування достойного пацієнта. Д-р Галеацці розказав також представникам преси, як він забальзамував тіло папи. — На закид, що він допустився недискреції і зламав професійну таємницю, д-р Галеацці відповідає, що обов'язок професійної таємниці кінчається зі смертю пацієнта.

ВАТИКАН

Новий Папа. — В одинадцятому голосуванню Кардинальська Колегія обрала папою патріарха Венеції, кардинала Андже-

лю Ронкаллі, що закінчує тепер 77-ий рік життя. Кард. Ронкаллі належав до найпопулярніших італійських церковних достойників і має також багато прихильців за кордоном, особливо у Франції, де був нунцієм впродовж кількох повоєнних років. Номінацію на кардинала одержав 12 січня 1953 року. — Дипломатичну кар'єру почав в 1925 році, коли був іменований Апост. візитатором у Болгарії. Згодом займав пости Апост. делегата в Туреччині і Греції.

НОВА ЗЕЛАНДІЯ

Перший маорський дипломат. — Амбасадором Нової Зеландії в Малаї іменовано 45-річного С. М. Беннетта. Це перший представник тубільного населення — маорів, який досягнув такого високого дипломатичного посту.

ЛІТЕРАТУРА — МИСТЕЦТВО

Нагорода Нобля для советського письменника. — Шведська Академія Наук признала літературну нагороду Нобля за 1958 рік советському письменникові Борисові Пастернакові, народженому в 1890 році. Його батько був відомим російським малярем. Нагороджений твір Б. Пастернака "Доктор Живаго" вийшов друком в Італії. Пастернак, хоч живе в СССР, — як пише преса — не погоджується з комуністичним способом життя. Нагородження його найвищою літературною нагородою викликало гострі репліки на сторінках советських газет.

Так платяться картини. — В Лондоні продано 7 мистецьких картин майстрів Мане, Ван Гога, Сезана й Ренуара за суму 761.000 фунтів (2.186.000 доларів).

За Сезанів портрет "Хлопець в червоній камізельці" (Гарсон о жиле руж) заплатив Джордж Кіллер з Нью Йорку 220.000 фунтів (616.000 дол.). Фірма Розенберг енд Стіблер з Нью-Йорку заплатила за Ван Гогів "Публічний город в Арль" — 132.000 фунтів. За Сезана "Натюр Морт з яблуками" заплачено 90.000 фунтів.

АРХЕОЛОГІЯ

Знайдено печери первісних людей. — У Саравак (Борнео) знайдено низку печер, де жила перша людина, а в них посуд, предмети щоденного вжитку, кістки людей і звірят. Є там також останки спеціальних барок, на які складано тіла мертвих, щоб могли вони перейти в інший світ. Барки прикрашені скульптурами тигрів-драконів.

Відкрито руїни Сардів. — В Туреччині археологи відкрили руїни столичного міста старовинної Лідії, що була визначним королівством в VI ст. перед Христом. Простудіювання знайдених пам'яток дасть змогу визначити, наскільки лідійська культура мала вплив на формування західної цивілізації.

НАУКА І ТЕХНІКА

Газ, який може пхнутися в простір важчі супутники. — Американські вчені є цієї думки, що дотеперішній тип ракет не може пхнутися в міжпланетні простори супутника важчого від того, який випустили Совети (півтори тонни ваги). Вони були базовані на пливкому кисні. Вже раніше устійнено, що куди сильнішими були 6 ракети, які були 6 гнані флуориновим газом. Була тільки ця проблема,

що флуорина є хімічно дуже активна і тому досі не можна було її в нічому замкнути. Тепер інженери американської Бел Еркафт Корпорейшен знайшли такий спосіб обробітки металів, що флуорина їх не переїдає. Це дасть змогу випускати супутники на 70% важчі.

Повне затьміння сонця. — Минулого місяця, 12 жовтня, вчені мали рідку нагоду обсервувати впродовж довгого часу повне затемнення сонця, яке було вкрите місяцем на південному Пасифіку 5 хвилин і 12 секунд. В той час саме відбувалися на сонці ерупції (вибухи), яких вплив на землю ще досі мало просліджений.

"Простірня організація ОН". — ЗДА виступили з пропозицією створити при Об'єднаних Націях т. зв. "Простірну організацію", яка дбала б про те, щоб дослідити міжпланетних просторів служили мирним цілям і прогресові людства, а не мілітарному нищенню. Супутники, напр., повинні бути використані для налагодження телевізійних передач на всю землю, а не для передачі інформацій військового характеру.

Собаки вернулися щасливо, коли черга на людину? — Советське радіо повідомило, що тамошнім вченим пощастило вистрелити ракету з собаками поза межі атмосфери і опісля стягнути собаки живими назад на землю. Питання тепер, коли в СССР вистрелять першу ракету з людиною. Американці заявляють, що їх ракета з людиною вилетить в 1963 році, а може й раніше. До того часу треба розв'язати ще цілу низку важких проблем, щоб не ризикувати людським життям. — Дві

советські собаки вистрелено на висоту 281 миль і стягнуто на землю на парашутах.

Цистерни з нейлону. — У Німеччині виготовлено перші цистерни з нейлону для перевезення нафти водними шляхами. Цистерна завдовжки 30 метрів і діаметром 1,6 метра містить 75 тонн нафти. Для стійкості на воді вона зверху має поплавкові камери. Цистерни з'єднують у каравани, перевозячи нафту до місця призначення за допомогою пароплавів. Для зворотного шляху цистерни складають і перевозять на палубах.

Маятниковий поїзд. — Цей незвичайний на вигляд вагон розроблений французькими конструкторами. Верхня частина його може розгойдуватися на візку, наче маятник. Завдяки цьому вагон, що мчатиме із швидкістю понад 300 кілометрів на годину, на зворотах буде стійкішим.

Рідина в порошок. — Блискучий порошок сіруватого кольору, слизький на дотик. Ви міцно розтираєте його пальцями, і раптом ваші пальці вкриваються фарбою, немов ви занурили їх у чорнило або в туш. Секрет у тому, що порошок складається з мініатюрних желатинових капсул у кожній з яких міститься мікроскопічна краплина фарби.

Процес, за допомогою якого провадиться "капсулювання" краплинок рідини, розроблений однією фірмою для виготовлення спеціального паперу. Цей папір одержав назву "Не треба каліки". Ви закладаєте в друкарську машинку 4-5 аркушів такого паперу, починаєте друкувати і бачите, що на всіх ар-

кушях виступають літери одного кольору. Калька не потрібна, бо кожний з аркушів вкритий шаром порошкової рідини, яку ми описали вище. Під час друківання желатинові капсули роздавлюються, виступає вміщена в них фарба і забарвлені літери набагато краще, ніж при користуванні звичайною калькою.

Проте суть нового процесу виходить далеко за межі вдосконалення копіювального паперу. Адже в мікроскопічних капсулах можна зберігати не тільки фарбу, а й медикаменти, пахощі, хімічні препарати тощо. От, скажімо, мікстура або краплі у вигляді порошку. Хворий повинен узяти чайну ложку такого порошку в рот. Він не почуватиме ніякого смаку і в такий спосіб може прийняти гірку мікстуру. От парфумерний порошок: досить розтерти його між долонями, помазати ним обличчя. А харчові продукти, бульйони, напої тощо? Може, колись у крамниці можна буде взяти кілограм олії в порошок...

Не треба думати, що капсули з рідиною всередині можна відризнити від порошинок простим оком. Вони дуже малі, і лише під мікроскопом або на екрані проектора можна побачити їх у вигляді прозорих кульок.

Не виключена можливість застосування нового методу для створення мініатюрних електроелементів. Відомо, що під час так званого осмосу — проходження рідини через мембрани — з обох боків цієї оболонки утворюється певна різниця потенціалів. Це відкриває великі перспективи для використання порошковидної рідини.

Сонячний будинок. — У ЗДА використовують сонячну енергію для ogrівання одно-двоповерхових будинків. Дах "сонячного будинку", повернений на південь, вкрито вбирачами тепла, що мають вигляд черепиці. Кожний вбирач — це маленька вітринка, за подвійним склом якої міститься пофарбована в чорний колір алюмініюва пластинка. Цінність таких пластинок полягає в тому, що вони легко вбирають енергію сонячного проміння, водночас майже не випромінюючи її назад. До пластинок кожного вбирача прилягають металеві трубки, з'єднані з головним трубопроводом. Вода, протікаючи цими трубками, нагрівається у вбирачах і стікає в бак. Звідси, вже гаряча, вона спрямовується в радіатори, а ті нагрівають повітря.

Автомобіль з газотурбінним двигуном. — Старий мотор автомобіля, який неекономно витрачає дефіцитне й дороге паливо, незабаром, мабуть, замінять газотурбінні двигуни, які використовуватимуть низькосортне паливо і матимуть високий коефіцієнт корисної дії. Тепер на деяких автомобільних заводах Англії виготовлено дослідні конструкції газотурбінного автомобіля. Роботи проводяться під великим секретом, щоб конкуренти чогось не видали.

Літак підіймається вертикально. — Американською фірмою "Вертол Екріфт" збудовано експериментальний літак, що підіймається вертикально — "Вертол-76". Літак має крило, розташоване зверху фюзеляжу, і один турбогвинтовий двигун

потужністю 825 кінських сил. Для вертикального зльоту та посадки крило разом з двома трилопатовими гвинтами за допомогою спеціального механізму повертається на 90 градусів: тега, створювана гвинтами, дозволяє літаку підійматися вертикально та висіти на місці.

РІЗНЕ

Шість весіль в одній хаті одночасно. — В італійській місцевості Сан Мартіно ді Монтемоджі відбулося одночасно вінчання шестеро братів і сестер. Благословив їх їхній єпископ.

Часопис для сліпих. — Товариство допомоги сліпцям почало публікувати в Копенгагені часопис для сліпих. Це магнетофонні тасьми, на яких подані вістки, коментарі і т. д. Їх пересилається сліпим регулярно що два дні. Прослухані тасьми гонні повертають товариству назад і їх записується новим текстом.

"Заавансовані спортсмени". — На Сицилії відбулися незвичайні перегони: 93-річний Доменіко Скілани переміг в стометрівці 71-річного Леонарда Льюндіні. Вони заложились були за 5.000 лір. На жаль, часу не заготовано.

Струсі-вартівники. — Струс — наймовірний авантюрист, забіяка, він постійно лізе битися і скандаляти. Але навіть така негативна риса характеру птінці може бути корисна. Вівчарі Преторії (Південна Африка) використовують струсів для охорони овечих стад. Войовничі птінці завзято виконують обов'язки вартівників. Вони не лише нападають на прохожих не-

далеко від стада, але й переслідують велосипедистів і навіть автомашини. Удари міцних ніг і дзьоба струся мало кому приходять до смаку, і тому злодії счесть вже давно перестали відвідувати ці терени.

Щастя ходить впарі. — Це наглядно свідчить приклад з пацею Калькут. Нещодавно на її прізвище впала головна виграш турецької державної лотерії в сумі 50.000 фунтів. Зараз після цього на лотерії, зорганізованій банком, де вона має конто, вона виграла мешкальний дім у найкращій ділянці Анкари. А ось тепер на її льос припав "Каделяк" в лотерії Товариства Червоного Півмісяця.

Левів під охороною. — Грізним індійським левам загрожувало цілковите знищення, коли б самі люди не взяли їх під свою охорону. За постановою уряду Індії для 300 останніх левів, що залишилися живими, створено недалеко міста Бенареса заповідник. Там цим звірям вже не страшні багаточисленні стада тигрів — лютих ворогів левів.

Птиці теж не знають "чужих мов". — Вчені орнітологи виявили, що не всі птиці однієї і цієї ж породи, але з різних континентів, розуміють одна одну.

У Франції записано на плівку крики галок. Записи ці були відтворені серед американських галок. Виявилося, що лише незначна частина американських галок реагувала на крики своїх французьких одноплемінників. Також не всі французькі галки розуміли "по-американськи". Таки ж наслідки дали досліди з чайками та іншими птицями. 3

цього виникає, що птиці теж не розуміють "мови" своїх побратимів з інших континентів.

Коли злодій боїться дощу. — В Генуї падав рясний дощ, коли П'єтро Генерале виходив з дорогоцінностями, які вкрав в одному з елегантних апартаментів. Шановний П'єтро вернувся отже ще раз, бо нагадав собі, що бачив там парасоллю. Згодом, коли в мешканні п. Генерале зроблено обшук, знайдено цю парасоллю і вона стала найбільшим обвинувачем вигідного злодія.

Знайшли скарб у дереві. — Два пластуни вибрались на прогулку в Італії, в околицю невеличкої місцевості Ріфредо в провінції Потенца. Побачивши дупло в старому дереві, вони хотіли заховати там частину своїх харчів. Сягнувши в дупло рукою, один з них витягнув жменю золота. Це був скарб з часів королівства Двох Сицилій, що складався з 437 золотих монет по 30 грамів кожна.

Стоп, пияки! — Це завжди небезпечно їхати автом, напившись раніше горілки. І ось, як кажуть, незабаром покладуть

кінець п'яним шоферам. Данець, Ерік Гельвег, винайшов автовий мотор, який просто відмовляє послуху п'яному шоферові. Кажуть також, що апарат реагує тільки на пияństwo шофера, інші пасажири можуть пити, скільки вгодно.

РОЗВ'ЯЗКА ХРЕСТІВКИ З Ч. 54

Поземо: 1. ес, 3. Неру, 7. намаз, 12. ре, 13. амо, 14. камера, 15. аванс, 17. кагор, 18. тара, 19. бара, 23. Перун, 24. ера, 25. хижак, 26. ага, 27. мочар, 29. атоми, 30. Пан, 31. мадре, 32. Пій, 34. Гуніс, 35. УПА, 37. Іль, 38. срда, 39. Янус, 40. паска, 42. свати, 43. перука, 45. пні, 46. крила, 47. ясир, 48. ан.

Доземо: 1. Ерато, 2. Севастопіль, 3. Нана, 4. Емс, 5. ро, 6. у, 7. наган, 8. амо, 9. мер, 10. ар, 11. за, 14. карук, 16. ара, 17. Караганда, 19. беж, 20. Брамапутра, 21. Ра, 23. пир, 24. его, 25. хан, 26. Ате, 28. чай, 29. арс, 31. Мурка, 32. дія, 33. пі, 34. Тоска, 35. уна, 36. асизи, 39. явір, 40. при, 41. аул, 42. сні, 45. П. С.

ПО ВАСИЛІАНСЬКИХ МОНАСТИРЯХ

Ця книжка це немов мандрівка по василіанських монастирях Галичини й Карпатської України. Як оснувались ті монастирі, як у них жили й освячували себе й наш нарід українські монахи, як клали своє життя за віру в останніх часах. — Сторін 286, 112 ілюстрацій. У гарній обкладинці \$2.50, у переплеті \$4.00.

Адреса:

The Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ПІДРУЧНИЙ ІНФОРМАТОР

ТОРОНТО

АДВОКАТИ — НОТАРИ

О. Данкович — J. Duncan
62 Richmond St. West
Tel.: EM 4-4767

І. Л. Гора
1437 Queen St. West
Tel.: Office — LE 3-1211
Res.: Oakville, Victor 5-1215

Л. В. Литвин
575 Queen St. West
Tel.: EM 6-7040

McCula William
Василь Микіула
352 Bathurst Street
EM 6-9651

Василь Паламар
17 Queen St. East
Tel.: EM 2-1941

Стефан Загуменний
6 Adelaide St. East
PL 7-0612 — 1009 Lumsden
Bldg. — EM 4-6217

P. Zinko Dzinkowski
1 Roncesvalles Ave.
Imperial Bank Bldg.
LE 1-1054, Res. BE 3-2472

НОТАРИ

Dr. J. K. Michalski
старо-красний адвокат
Переклади документів
57 Queen Street West
EM 8-9430

ЛІКАРИ

Д-р С. Кучменда
312 Bathurst St.
Tel.: EM 8-3204

Д-р А. Федина
288 Bathurst St.
Tel.: EM 3-3661

Д-р А. Цирлер
76 Roncesvalles Ave.
Tel.: LE 2-3054

ОШАВА

Д-р Микола Остафійчук
178 Simcoe St. N.,
Tel. RA 5-9921

ДЕНТИСТ

Д-р Петро Глібович
242 Runnymede
Tel.: RO 7-6124

АВТОМАШИНИ —

Продаж — Купно — Обмін
Dundas West Motors
902 Dundas W. — EM 4-6663
Й. Ткаченко —
інформує — порадить
Parkway Auto Body Repairs
1974 Dundas St. West,
Tel. LE 1-1227,
Res. BE 1-2830

**Regent Auto Body and
Motor Service**

Й. Мровець
Вся робота гарантована.
2264 Dundas W. — LE 2-3931

ДЕКОРУВАННЯ

Hy Grade Paint & Wall Paper
М. Ковальський — В. Косар
23 St. Johns Rd. at Dundas
Безплатна оцінка й доставка
товару.

ДРУКАРНІ

Українська Друкарня Альфа
Всі друкарські роботи
і печатки
1999 Dundas St. W. LE 4-3931

**ДРУКАРІЯ
КИЇВ**
KIEV PRINTERS LTD.
606 RICHMOND ST. W.
TORONTO, ONTARIO

Tel. EM 3-7839

Виконуємо всі роди друкарських робіт.

ФАРБИ

Industrial Coating Co.
Українська фабрика фарб
Т. М. Бояра
840 Eastern Ave.
Tel. HO 6-3634

Metropolitan Paint & Wallpaper Co.

Власник: Ол. Охрим
823 Dundas St. West
EM 4-6597

ФОТОГРАФИ

Photo Studio Steven
С. М. Кутувій
927 Bloor St. West
Tel. LE 1-0777

ІСТОП. ПОРТРЕТИ

Meta
Р. О. Вох 371, Term. "А"
Toronto, Ont.

ЮВІЛЕРИ

Kushnirs Credit Jewellers
529 Queen St. W. EM 6-1384
Перстені — годинники —
срібло — фотоапарати —
порцеляна.

КНИГАРНЯ

Українська Книгарня Арка
грам. плити, радіоапарати
та інше
575 Queen St. West
EM 6-7061

КРАВЕЦЬ

Andrew Tailors
Андрій Наконечний
1074-1076 Queen St. West
LE. 6-0982

Йосиф Кружель
убрання з англ. і канад.
матеріалів
2783 Dundas St. West
Tel. RO 7-6493

**Найкращої якості
МОЛОЧНІ ПРОДУКТИ**

особливо знамениті домаш-
нього виробу сирники,
замовляйте в

M-C DAIRY CO. LTD.
212 Mavety St. — RO 6-6711

М'ЯСНІ ВИРОБИ**ІВАН ПАВИЧ**

порукає

смачні ковбаси, шинки
й вудженини

809 Queen St. W.
Toronto, Ont. — EM. 4-0658

Е. Костирка й С. Івашко
1215 Dundas St. W.
LE 5-6853

Всяке м'ясо і м'ясні вироби
найкращої якості.

НАПОЇ

Sunnyside Beverage Ltd.
О. В. Петришин
1068 Queen St. West
LE 2-1316

ОБЕЗПЕЧЕННЯ

Я. Омишук і С-ка
(також продаж реальностей)
333 Roncesvalles Avenue
Tel.: LE 4-4241
Toronto Insurance Service
агенція Філіпа Бомбієра
асекурації, моргеджі
1366 Dundas St. West
LE 2-6433 — LE 2-5833

ОГРІВАННЯ — ФОРНЕСИ

Alberta Fuel Ltd.
українська фірма достави
оливи
420 Bathurst St. WA 2-6862
Jack A. Ostafew
Продаж — інсталяція —
обслуга
668 Queen W. — EM. 4-4618
вночі — WA. 3-5047
**Future Fuel Oil Ltd. and
Service Station**
945 Bloor St. West
Phone: LE 6-3551
After 7 P.M. — RO 2-9494
D. Lytwyn, O. Kochanowsky,
M. Hetmanchuk, A. Sydor,
W. Boychuk

ОБУВА

B & Y Wares Ltd. (Shoes)
Боднарчук — Яремко
1570 Bloor St. West
LE 6-3654

ПЕКАРНІ

Dempsters Bread Ltd.
1166 Dundas St. West
Tel.: LE 6-1196

The Future Bakery
735 Queen St. West
Tel.: EM 8-4235

George's Bakery
Юліян Кінаш
160 Galt Avenue (rear)
Tel.: HO 3-7504

Home Town Bakery
(власність гуртівні UBA)
164 Kane Ave. — RO 7-7246

ПРОДАЖ РЕАЛЬНОСТЕЙ

J. BOYKO
REAL ESTATE LTD.
383 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ontario
LE. 4-8821
**Великий вибір хат, бізнесів
і фермів.**

СПОЖИВЧІ КРАМНИЦІ
Clover Farm - Dundas Market
Я. Хоростіль — Е. Івашко
безпл. доставка товарів
1161 Dundas St. West
LE 6-1464

R. CHOLKAN REAL ESTATE LTD.

527 Bloor St. West — (коло Bathurst) — Toronto, Ont.
LE. 2-4404

Найбільша українська агенція купни і продажі нерухомостей
в Торонті.

Roncesvalles**I. G. A. Supermarket****П. Божик**

413 Roncesvalles Ave.

Tel. LE 3-7811

European Market**Петра Гавришкевича**

3075 Dundas Street West

Доставка до домів.

RO 2-5967

Lansdowne Hardware**С. Твердохліб**

660 Lansdowne Ave.

Tel. LE 1-0590

Taglietti Hardware**П. Головатого**

1477 Dundas St. W.

LE 6-3826

Кухонне начиння — Порцеляна — Скло — Скляні вироби — Фарби

ТЕЛЕВІЗІЇ — РАДІОАПАРАТИ**The T.V. Shop & Radio Repair**

83 Symington Ave.

LE 3-6440

ХАТНЄ УСТАТКУВАННЯ**Alpha Furniture Co.**

735 Queen St. West,

Tel. 3-9637

Empire Furniture**& Appliances Co.**

668 Bloor St. West,

Tel. LE 1-4771

Rochester Furniture Co.

423 College St.

Tel. EM. 4-1434.

ЗАЛІЗНІ ТОВАРИ**W. H. Lake Hardware Ltd.**

608 Queen St. West

Tel. EM 3-3129

Спрощування родин
Прогульки до Старого Краю
Найкраще й найдешевше
через

FOUR SEASONS TRAVEL

109 Bloor St. W., Toronto 5

Tel. WA 3-9484, WA 3-9715

ВИСИЛАЄМО ПОСИЛКИ ЗА ЗАЛІЗНУ ЗАВІСУ

матеріали, білля, шкіру, дитячі одяги, харчі і т. д.

Yana Fabrics

Наші відділи:

TORONTO, Ont. — 698 Queen St. West — EM 8-9527**— 2292 Bloor St. W. — RO 6-6541****EDMONTON, Alta — 9607—102 A Ave. — Tel.: 46357.**

Це всім відомо, що

ШЕРСТЯНІ (ВОВНЯНІ) МАТЕРІЯЛИ
найдешевші та найкращі в Англії.

Отже, висилаючи

ПОСИЛКИ В УКРАЇНУ

робіть це через

"МИ І СВІТ"

який має представництво солідної української фірми
в Англії

ЧУМАК І С-КА

Вже за 50 доларів можете вислати посилку з трьо-
ма шерстяними (вовняними) купонами! Торонтон-
ських Клієнтів просимо зайти до нас і вибрати собі
матеріали в наших каталогах!

Наша адреса:

"MY I SVIT"

1071 BATHURST ST., TORONTO, ONTARIO, CANADA

У ЛЬВА ДОПТИ

НАЙДЕШЕВШІ:

радіоапарати

телевізори

холодильники

відморожувачі

кухні

спальні

і все хатне устаткування!